

Notat 2003–23

Økonomiske beregninger av økologisk geitemelkproduksjon i Lofoten

Ole Kristian Stornes

Tittel	Økonomiske beregninger av økologisk geitemelkproduksjon i Lofoten
Forfatter	Ole Kristian Stornes
Prosjekt	Økologisk melkeproduksjon (E013)
Utgiver	Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)
Utgiversted	Oslo
Utgivelsesår	2003
Antall sider	48
ISBN	82-7077-533-9
ISSN	0805-9691
Emneord	økonomiske beregninger, Lofoten, økologisk geitemelkproduksjon

Litt om NILF

- Forskning og utredning angående landbrukspolitikk, matvaresektor og -marked, foretaksøkonomi, nærings- og bygdeutvikling.
- Utarbeider nærings- og foretaksøkonomisk dokumentasjon innen landbruket; dette omfatter bl.a. sekretariatsarbeidet for Budsjett-nemnda for jordbruket og de årlige driftsgranskingene i jord- og skogbruk.
- Utvikler hjelpemidler for driftsplanlegging og regnskapsføring.
- Finansieres av Landbruksdepartementet, Norges forskningsråd og gjennom oppdrag for offentlig og privat sektor.
- Hovedkontor i Oslo og distriktskontor i Bergen, Trondheim og Bodø.

Forord

Dette notatet er en del av et større forprosjekt med formål å utrede mulighetene for produksjon, foredling og omsetning av økologisk geitemelk i Lofoten. Forprosjektet vil danne grunnlag for en prosjektbeskrivelse for søknad om et pilotprosjekt vedrørende økologisk geitemelkproduksjon i Lofoten.

Ole Kristian Stornes har foretatt de økonomiske beregningene vedrørende økologisk geitemelkproduksjon på oppdrag av Fylkesmannens landbruksavdeling i Nordland (FMLA).

I de beregningene som er gjort, har vi anvendt de satsene for produksjonstillegg som gjaldt for jordbruksavtalen 2002/2003. Forutsetningene for de økonomiske beregningene er blitt tatt i samarbeid med Økoringen Nordre Nordland som også har vært prosjektleder for det overordnede forprosjektet. NILF vil takke for godt samarbeid i den forbindelse.

August, 2003

Leif Forsell

Innhold

1	INNLEDNING.....	1
2	METODE OG FORUTSETNINGER.....	3
3	PRESENTASJON AV RESULTATER.....	5
4	KONVENSJONELL DRIFT.....	7
5	ØKOLOGISK DRIFT.....	11
5.1	En reduksjon i grovfôravlninga med 10 prosent.....	13
5.2	En reduksjon i grovfôravlninga med 20 prosent.....	18
5.3	Redusert avdrått for melkegeitene.....	20
5.4	Grøfting og kalking av jorda for å få høyere avling.....	23
6	NETTOINNTekt OG SPARING.....	29
7	OPPSUMMERING.....	31
	VEDLEGG.....	33

TABELLOVERSIKT

Tabell 4.1	Dekningsbidraget for fulldyrket eng på et gjennomsnittlig geitebruk.....	7
Tabell 4.2	Dekningsbidraget i geitemelkproduksjonen for et gjennomsnittsbbruk.....	8
Tabell 5.1	Dekningsbidrag for økologisk fôrpotet i Lofoten.....	12
Tabell 5.2	Dekningsbidrag for økologisk dyrka krossa korn i Lofoten.....	13
Tabell 5.3	Dekningsbidraget for økologisk dyrket eng til silo.....	14
Tabell 5.4	Dekningsbidraget for geitemelkproduksjon med økologisk krossa korn, fôrpotet og økologisk dyrka grovfôr, 2003 og 2004.....	15
Tabell 5.5	Dekningsbidraget for økologisk produsert geitemelk.....	16
Tabell 5.6	Driftsoverskuddet i konvensjonell og økologisk geitemelkproduksjon, 168 FEm per dekar i engavling for økologisk produksjon.....	17
Tabell 5.7	Driftsoverskuddet i konvensjonell og økologisk geitemelkproduksjon, 150 FEm per dekar i engavling for økologisk produksjon.....	19
Tabell 5.8	Dekningsbidraget i geitemelkproduksjon ved lav avdrått.....	20
Tabell 5.9	Dekningsbidraget ved økologisk geitemelkproduksjon og lav avdrått.....	21
Tabell 5.10	Driftsoverskuddet ved økologisk drift og lav avdrått.....	22
Tabell 5.11	Dekningsbidraget for økologisk grasproduksjon i år med ekstra kalking.....	23
Tabell 5.12	Dekningsbidraget ved økologisk grasproduksjon etter grøfting og kalking.....	24
Tabell 5.13	Dekningsbidrag per årsgeit under omlegging til økologisk produksjon.....	25
Tabell 5.14	Dekningsbidraget per årsgeit ved økologisk produksjon etter grøfting.....	26
Tabell 5.15	Driftsoverskudd i konvensjonell og økologisk geitemelkproduksjon.....	27
Tabell 6.1	Nettoinntekt og sparing for ulike produksjonsalternativer, 2005.....	30

1 INNLEDNING

Dette notatet tar sikte på å beskrive de økonomiske konsekvensene av å gå over fra konvensjonell geitemelkproduksjon til økologisk drift i Lofoten. En tenker seg en lokal foredling av geitemelka og i markedsføringen vil det bli fokusert på at melka er produsert økologisk. I dette notatet skal vi likevel bare se på økonomien i det tilfellet at all melk leveres til meieriet til ordinær pris. Økonomiske beregninger ved en eventuell videreføring av geitemelka, får vi eventuelt komme tilbake til ved en senere anledning.

I de fleste tilfeller vil avlingsnivået for grovfôrproduksjonen være lavere ved økologisk drift enn om en produserer grovfôret konvensjonelt med bruk av kunstgjødsel og plantevernmidler. Spørsmålet er hvor mye avlingsnivået går ned ved overgang til økologisk produksjon. En av forutsetningene ved økologisk jordbruk er at en skal bruke mest mulig av gårdens egne ressurser i produksjonen og begrense innkjøpet av innsatsfaktorer utenfra. I forhold til konvensjonell geitemelkproduksjon vil en ved økologisk drift erstatte noe av det kraftfôret en kjøper inn utenfra med egenprodusert fôr som krossa korn og poteter.

Økologisk husdyrhold har vanligvis et høyere arealkrav per husdyrenhet enn konvensjonell drift. Årsaken til dette er lavere grovfôravlinger og at det kreves areal til å produsere for eksempel korn til krossing og fôrpotet. På grunn av at geitemelkprodusentene oppnår en relativt høy pris på melka de produserer, vil det i de fleste tilfeller være viktig at en kan greie å produsere samme melkemengde som før. Dette kan ved økologisk produksjon bare skje ved at gårdbrukeren får tilgang på ekstra innmarksareal. Ved samme innmarksareal som før, vil en måtte redusere antall geiter. Melkeytelsen per geit kan også gå ned ved overgangen til økologisk produksjon.

Økologisk jordbruksproduksjon vil normalt ha noe lavere kostnader enn konvensjonell drift. Spørsmålet er hvor mye produksjonsinntektene eventuelt går ned ved en overgang til økologisk drift. I den forbindelse må en ta hensyn til at økologisk drift gir en del ekstra produksjonstilskudd.

2 METODE OG FORUTSETNINGER

Dette notatet baserer seg stort sett på kalkyler hvor vi har gjort en god del forutsetninger. Det foreligger forholdsvis få økonomiske registreringer for økologisk geitemelkproduksjon. På et senere stadium i prosjektet, vil det kanskje bli muligheter for å gjennomføre en regnskapsundersøkelse for en del av de gårdsbrukene som nå går over til økologisk geitemelkproduksjon.

Vi har tatt utgangspunkt i gjennomsnittsbruket for geitemelkproduksjon i NILFs «Driftsgranskinger i jord- og skogbruk». Deretter er det blitt gjort økonomiske beregninger ut fra hva som vil skje ved en overgang til økologisk drift ut fra ulike forutsetninger. De viktigste forutsetningene vi har gjort er i forbindelse med:

- Avlingsnivå
- Melkeytelse per årsgeit
- Tilgang på innmarksareal

Vi skal se på utviklingen i seks år framover. I denne perioden forutsetter vi at det skjer lite av investeringer. For alle alternativene har vi lagt inn et lite maskinkjøp først i perioden. Dessuten har vi regnet på et alternativ hvor vi grøfter mesteparten av innmarksarealet.

I våre beregninger har vi brukt planleggingsverktøyet NORKAP, som er et dataprogram for kombinert driftsplanlegging i jordbruk, hagebruk, skogbruk og tilleggsnæringer. Ved hjelp av programmet kan en budsjettere resultat, likviditet og soliditet i jordbruk, hagebruk, skogbruk og tilleggsnæringer for seks år framover på enkeltbruksnivå.

Gårdsbruk er i dag vanligvis organisert som enkeltmannsforetak. Dette gjør at det er en sterk sammenheng mellom driftsøkonomien i jordbruket og privatøkonomien slik at vi i driftsplanleggingen må legge inn tall både for jordbruket og for private forhold. På de fleste gårdsbruk har brukerfamilien også arbeid utenom selve jordbruket som lønns-mottakere eller ved at de driver annen næringsvirksomhet. Aktiviteter utenom selve jordbruket må også legges inn under driftsplanleggingen.

Når en skal lage en driftsplan, må en for det første året legge inn regnskapsmessige balanseverdier for de ulike eiendelene i jordbruk og privat. Det samme gjelder for andre

næringer hvis gårdbrukeren også driver slike. Dessuten må en også vite hvor stor gjelden er og om det finnes bankinnskudd og andre krav. Alle disse tall har vi hentet fra driftsgranskingene i jordbruket.

En viktig del av planleggingsprogrammet NORKAP er dekningsbidragskalkyler for ulike produksjoner. Dekningsbidraget er definert som produksjonsinntekter minus variable kostnader. Vi har laget flere dekningsbidragskalkyler i forbindelse med dette notatet. Når det gjelder konvensjonell geitemelkproduksjon har vi tatt utgangspunkt i gjennomsnittsbuket for Nord-Norge i driftsgranskingene i jordbruket. Det samme gjelder for de faste kostnadene. For økologisk drift har vi stort sett brukt de samme tall som for konvensjonell drift med noen få justeringer for enkelte kostnadsposter.

I NORKAP-programmet baserer en seg på driftsregnskap. I et driftsregnskap blir de fleste eiendelene avskrevet lineært over et visst antall år. Størrelsen på avskrivningene blir derfor regnet ut på grunnlag av de åpningsverdiene som blir lagt inn og de investeringene som en forslår blir gjort i de enkelte år i planperioden.

I Norge har det vært et høyt rentenivå på lån og bankinnskudd, selv om rentene har falt i det siste. Hvordan rentenivået vil være i årene framover, er helt umulig å si. Vi har valgt å legge oss på samme nivå som høsten 2002 med en nominell rente på 8 % for alle lån. For bankinnskudd har vi regnet med 6 % rente og for negativ saldo på driftskredittkontoen 10 % rente.

Hvor stort privatforbruket er for brukerfamilien, er svært viktig for hvordan økonomien vil utvikle seg framover for det enkelte gårdsbruk. I driftsgranskingene i jordbruket for 2001 hadde de 21 geitebrukene fra Nord-Norge i gjennomsnitt et privatforbruk på omtrent 290 000 kroner. Derfor har vi lagt oss på dette privatforbruket i alle våre beregninger. Den enkelte brukerfamilie har nok til en viss grad mulighet til å justere privatforbruket hvis økonomien skulle tilsi dette. Men dette har vi sett bort fra fordi vi har ønsket å sammenligne økonomien ved ulike alternativer ut fra de samme forutsetningene.

For et gjennomsnitt av bruk fra driftsgranskingene, er det også med forskjellige registreringer for inntekter utenom jordbruket. Det kan være inntekter fra skogbruk, tilleggsnæringer knyttet til gården, annen næringsvirksomhet, pensjoner og sykepenger. Dessuten har gjennomsnittsbuket også vanlige lønnsinntekter. For geitebrukene fra Nord-Norge i driftsgranskingene utgjør disse inntektene til sammen ca. kr 210 000. I våre beregninger har vi lagt inn lønnsinntekter omtrent på dette nivået. Ved overgang til økologisk drift kreves det noe mer arbeidsinnsats og vi har derfor justert ned lønnsinntektene noe for enkelte alternativer.

NORKAP-programmet regner ut hvor mye skatt brukerfamilien skal betale i det enkelte år. I programmet er det som en mal lagt inn maksimale satser for avskrivninger i skatteregnskapet og for kapitalavkastningsrate for beregning av personinntekt i næring. Disse satsene har vi ikke endret på. Vi har med andre ord ikke foretatt noen form for skatteplanlegging.

I våre beregninger har vi lagt til grunn de satser for produksjonstilskudd som gjelder i dag på grunnlag av siste jordbruksoppgjør. Det samme gjelder for drifts- og distrikts-tilskudd for melk- og kjøttproduksjonen. Geitemelkbrukene våre er lagt til sone G, noe som gir 80 øre i distriktstilskudd per liter levert melk.

3 PRESENTASJON AV RESULTATER

Driftsplanlegging i NORKAP gir en betydelig mengde tall og resultatmål. Det vil ikke være hensiktsmessig å presentere alle disse i dette notatet. Vi har valgt å fokusere mest på dekningsbidragskalkyler for fôrproduksjonen og for geitemelkproduksjonen i tillegg til driftsoverskuddet i jordbruket. For de som ønsker å gå nærmere inn i de økonomiske beregningene, er en del av utskriftene fra NORKAP samlet i et eget vedlegg.

4 KONVENSJONELL DRIFT

Tabell 4.1 viser at på et vanlig konvensjonelt geitebruk i Nord-Norge koster det kr 0,69 i variable kostnader å produsere en FEm silofôr. Kostnadene og avlingsnivået er hentet fra driftsgranskingene i jordbruket.

Tabell 4.1 Dekningsbidraget for fulldyrket eng på et gjennomsnittlig geitebruk

Fôrproduksjon 2003

Produksjon : Fulldyrket eng Eng til silo, geitehold Nord-Norge

Avling				Enhet : Daa
Produkt				FEm
01	Nettoavling			187
02				
03				
			04 Sum	187
Variable kostnader				
Kostnadsart	Mengde	Pris kr	Kostnad kr	
05	Engfrøblanding	0.21	42.00	9
06	Fullgjødelse, 18-3-15	29	2.05	59
07	Kalk, Kalksteinsmel	15	0.35	5
08	Silosyre	176	0.18	32
09	Ugrassprøyting	0.1	35.00	4
10	Husdyrgjødsel	1	20.00	20
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
			18 Sum	129
19	Variable kostnader i kr pr FEm			0.69

Det er bare behov for å gjødsle med 29 kg fullgjødning for å oppnå en avling på 187 FEM per dekar.

De variable kostnadene per FEM silofôr på kr 0,69 blir så brukt videre i dekningsbidraget for konvensjonell geitemelkproduksjon i Nord-Norge. Tabell 4.2 viser et dekningsbidrag per årsgeit på kr 1 709. I dekningsbidraget er ikke distriktstilskuddet for melk tatt med. Dette regnes som et tilskudd.

Tabell 4.2 Dekningsbidraget i geitemelkproduksjonen for et gjennomsnittsbruk

Husdyrhold 2003

Dekningsbidrag for : Geit melkproduksjon, Nord-Norge

Produksjonsinntekter		Enhet : Årsgeit				
Produkt	Mengde	Andel solgt	Salgbar produksjon	Pris kr	Inntekt kr	
01 Geitmelk 530 kg=515 l - 15 l svinn	530	0,94	500	5,40	2 700	
02 Geitkjøtt, 17 kg x 0,3 stk.	5	1,00	5	9,50	48	
03 Kjekjøtt, 5 kg x 0,1 stk.	0,5	1,00	1	12,00	6	
04 Verdi av husdyrgjødsel	0,5	1,00	1	20,00	10	
05						
06						
			07 Sum		2 764	
Variable kostnader						
Førslag	% av førkrav	FEM pr. enhet	Nettoavl. FEM/daa	Areal-krav daa	Variable kostnader kr	
					pr. FEM	I alt
08 Eng til silo, 2 ganger slått. Noi	43	251	187	1,3	0,69	173
09 Utmarksbeite	17	100				
10 Formel Elite Høg	40	236			3,06	722
11 Melkeerstatning, Kalvegødt	1	3			11,41	34
12						
13						
14						
15						
16 Sum	100	590	----	1,3	----	929
Andre variable kostnader	17	Dyrlege, medisin, semin				60
	18	Forbruksartikler m.m.				65
	19					
	20					
	21					
					22 Sum	1 054
23 Dekningsbidrag						1 709
Dekningsbidrag/Arealkrav :						1 274
Merknader :						
Førkrav	FE/Fakt.					
Vedlikeholdsfôr	270					
Geitmelk 530 kg=515 l - 15 l svinn	0,41					
Geitkjøtt, 17 kg x 0,3 stk.	19,00					
Kjekjøtt, 5 kg x 0,1 stk.	16,00					

Vi regner med at ei geit har et fôrkrav når det gjelder vedlikehold på 270 FEm per år. For å produsere ett kg geitemelk trenger en 0,41 FEm og i kjøttproduksjonen er fôrkravet henholdsvis 19 og 16 FEm per kg produsert geite- og kjekjøtt.

De 21 geitebrukene fra Nord-Norge som var med i driftsgranskingene i jordbruket i 2001, har en melkekvote på i gjennomsnitt vel 38 000 liter. Gjennomsnittsbruket hadde 76 årsgeiter. Melkeknoten blir oppfylt ved en melkeytelse på 530 kg per årsgeit. Geitebruket disponerer i alt et innmarksareal på 102 dekar. Dette er egentlig en god del mer enn det som normalt skulle være nødvendig for å produsere grovfôr for 76 årsgeiter. Det trengs bare en avling på 187 FEm per dekar. Men på grunn av areal- og kulturlandskapstilskuddet lønner det seg for geitebrukerne å bruke et stort areal til grovfôrproduksjonen. Det virker som om brukerne har tilpasset seg til dette regelverket.

Det konvensjonelle geitemelkbruket på 76 årsgeiter oppnår et driftsoverskudd på kr 198 886.

Produksjonsinntektene er til sammen på kr 488 917, de variable kostnadene på kr 80 114 og de faste kostnadene inklusiv avskrivninger på kr 209 917. De enkelte inntektspostene og kostnadene er vist i tabell 1.8 sammen med tallene for ulike alternativer av økologisk drift.

5 ØKOLOGISK DRIFT

Opplegget for den økologiske geitemelkproduksjonen er valgt i nært samarbeid med Økoringen Nordre Nordland. Vi forutsetter at geitebrukene bruker 2003 og 2004 til å legge om grasproduksjonen til økologisk drift. I 2005 legger brukene om husdyrholdet til økologisk drift. Når det gjelder grovfôrproduksjonen for de vanlige geitemelkproducentene i Nord-Norge, så burde ikke overgangen til å drive økologisk være så veldig stor. Det brukes i dag forholdsvis lite kunstgjødsel og avlingsnivået er forholdsvis lavt.

I våre beregninger har vi laget alternativer med 10 og 20 % nedgang i avlingsnivået på enga ved overgang til økologisk produksjon. Dessuten har vi laget et alternativ med samme avlingsnivå som for de konvensjonelle brukene. Da har vi regnet med grøfting av mesteparten av innmarksarealet kombinert med tilførsel av forholdsvis mye kalk.

Vi har brukt samme melkepris som i den konvensjonelle produksjonen, nemlig kr 5,40 per liter geitemelk levert meieriet. I følge Tine Meieriet Nord gis det et tillegg på kr 0,30 per liter for økologisk melk. Men dette gjelder bare for produsenter som vinteren 2003 hadde lagt om eller var i ferd med å legge om til økologisk produksjon. Nye produsenter som i framtiden legger om til økologisk produksjon, får ikke noe ekstra i melkepris.

Ved overgang til økologisk husdyrhold er det vanlig å erstatte noe av det innkjøpte kraftfôret med fôr som er produsert på gården. I vårt tilfelle vil vi satse på å produsere krossa korn og å dyrke fôrpoteter på gården. Vi velger å ha like store arealer av korn og poteter. Det blir da et vekstskifte med et første år med potet til fôr. Det samme arealet brukes så til kornproduksjon neste år for så å såes igjen med engfrø det tredje året.

I følge Økoringen Nordre Nordland vil en kunne regne med en avling for potetsorten Troll på 2 400 kg per dekar. Da er det forutsatt at en gjødsler potetarealet med to tonn husdyrgjødsel per dekar. I tabell 5.1 har vi gjort et anslag for dekningsbidrag for denne planteproduksjonen.

Det koster kr 0,48 i variable kostnader å produsere en FEm med fôrpotet. Denne prisen bruker vi videre i dekningsbidragskalkyler for økologisk geitemelkproduksjon.

Tabell 5.1 Dekningsbidrag for økologisk forpotet i Lofoten

Fôrproduksjon 2003

Produksjon : Andre fôrproduksjoner Potet, Lofoten

Avling		Enhet : Daa		
Produkt				FEm
01	Poteter (avling 2400 kg - settepotet 270 kg)			469
02				
03				
		04	Sum	469
Variable kostnader				
Kostnadsart	Mengde	Pris kr	Kostnad kr	
05	Settepotet, 300 kg 5. hvert år	30	5,30	159
06	Husdyrgjødsel	2	20,00	40
07	Div. kostn., potet	1	25,00	25
08				
09				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
		18	Sum	224
19	Variable kostnader i kr pr FEm			0,48

Til produksjon av potet trenges det en del utstyr, men avskrivninger og vedlikehold i forbindelse med redskaper er faste kostnader og får derfor ikke noe å si for selve dekningsbidraget. Det samme gjelder for ekstra drivstoffutgifter i forbindelse med potetproduksjonen.

I tabell 5.2 er det beregnet et dekningsbidrag for økologisk produsert krossa korn. Dekningsbidraget er usikkert. Tallene er hentet fra et prosjekt som Økoringen Nordre Nordland holder på med i forbindelse med krossing av korn. For å øke proteininnholdet i det krossa kornet, er det foreslått at det tilsettes en del fiskemel i tillegg til vitaminer og mineraler. Med et avlingsnivå på 250 FEm per dekar gir dette en kostnad på kr 1,42 per FEm krossa korn.

Ut fra de erfaringene som er gjort hittil, liker geiter krossa korn veldig godt. Men en kan ikke gi ubegrenset med krossa korn til geitene da det kan gi diaré.

Tabell 5.2 Dekningsbidrag for økologisk dyrka krossa korn i Lofoten

Fôrproduksjon 2003

Produksjon : Andre fôrproduksjoner Krossa korn, økologisk

Avling		Enhet : Daa		
Produkt				FEm
01	Nettoavling			250
02				
03				
		04	Sum	250
Variable kostnader				
Kostnadsart	Mengde	Pris kr	Kostnad kr	
05	Bygg "Arve"	20	5,25	105
06	Kalk, Kalksteinsmel	40	0,35	14
07	Husdyrgjødsel	3	20,00	60
08	Plast, krossing korn	0,5	32,30	16
09	Melasse	2,5	6,30	16
10	Div. kostn. Krossing korn	1	3,00	3
11	Fiskemel	1	125,00	125
12	Mineraler-vitaminer	1	15,00	15
13				
14				
15				
16				
17				
		18	Sum	354
19	Variable kostnader i kr pr FEm			1,42

5.1 En reduksjon i grovforavlinga med 10 prosent

Vi har laget beregninger for økonomien i økologisk geitemelkproduksjon hvor vi forutsetter at grovfôravlinga reduseres med 10 % i forhold til avlinga på de konvensjonelle brukene. Tabell 5.3 viser dekningsbidraget for eng til silo produsert økologisk med et avlingnivå på 168 FEm per dekar.

En stor del av husdyrgjødsel fra geitene vil gå med til produksjonen av fôrpotet og krossa korn. Derfor blir det ikke mye igjen av husdyrgjødsel som kan brukes på enga. Vi får et dekningsbidrag som viser variable kostnader på kr 0,28 per FEm eng til silo. Dette er billig, men en må huske på at det i grovfôrproduksjonen påløper en god del faste kostnader som ikke kommer fram i dekningsbidraget.

Tabell 5.3 Dekningsbidraget for økologisk dyrket eng til silo

Fôrproduksjon 2003

Produksjon : Fulldyrket eng Eng til silo, økologisk produksjon (- 10 %)

Avling		Enhet : Daa		
Produkt				FEm
01	Nettoavling			168
02				
03				
		04	Sum	168
Variable kostnader				
Kostnadsart	Mengde	Pris kr	Kostnad kr	
05	Engfrøbl. 3,0 kg 4. hvert år	0,25	42,00	11
06	Kalk, Kalksteinsmel	15	0,35	5
07	Silosyre	156	0,18	28
08	Husdyrgjødsel	0,2	20,00	4
09				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
		18	Sum	48
19	Variable kostnader i kr pr FEm			0,28

I 2003 og 2004 skal geitebrukene drive jorda økologisk uten bruk av kunstgjødsel og sprøytemidler. Men brukerne begynner allerede i 2003 med fôrpotet og krossa korn.

Tabell 5.4 viser dekningsbidraget for geitemelkproduksjonen i 2003 og 2004. Dette er kr 282 større en for den konvensjonelle produksjonen uten krossa korn og fôrpoteter. Årsaken ligger i lavere kostnader til fôr. Men produksjonen av korn og potet og lavere engavling forutsetter et større innmarksareal hvis en skal ha like mange geiter som det rent konvensjonelle bruket. De faste kostnadene vil øke når en skal produsere korn og potet i tillegg til grovfôr.

Tabell 5.4 Dekningsbidraget for geitemelkproduksjon med økologisk krossa korn, forpotet og økologisk dyrka grovfor, 2003 og 2004

Husdyrhold 2003

Dekningsbidrag for : Geit melkproduksjon, Lofoten1

Produksjonsinntekter		Enhet : Årsgeit				
Produkt	Mengde	Andel solgt	Salgbar produksjon	Pris kr	Inntekt kr	
01 Geitmelk 530 kg=515 l - 15 l svinn	530	0,9434	500	5,40	2 700	
02 Geitkjøtt, 17 kg x 0,3 stk.	5	1,00	5	9,50	48	
03 Kjekjøtt, 5 kg x 0,1 stk.	0,5	1,00	1	12,00	6	
04 Verdi av husdyrgjødsel	0,5	1,00	1	20,00	10	
05						
06						
07 Sum					2 764	

Variable kostnader

Førslag	% av førkrav	FEm pr. enhet	Nettoavl. FEm/daa	Areal-krav daa	Kostnad kr	
					pr. FEm	I alt
08 Eng til silo, økologisk produksjon	43	251	168	1,5	0,28	71
09 Utmarksbeite	17	100				
10 Formel Elite Høg	26	156			3,06	477
11 Krossa korn	5	28	250	0,1	1,42	40
12 Potet, Lofoten	9	52	469	0,1	0,48	25
13 Melkeerstatning, Kalvegodd	1	3			11,41	34
14						
15						
16 Sum	100	590	----	1,7	----	648
Andre variable kostnader	17	Dyrlege, medisin, semin				60
	18	Forbruksartikler m.m.				65
	19					
	20					
	21					
22 Sum					773	
23 Dekningsbidrag					1 991	
Dekningsbidrag/Arealkrav :					1 160	

Merknader :

Førkrav	FE/Fakt.
Vedlikeholdsfor + fostertilvekst	270
Geitmelk 530 kg=515 l - 15 l svinn	0,41
Geitkjøtt, 17 kg x 0,3 stk.	19,00
Kjekjøtt, 5 kg x 0,1 stk.	16,00

Tabell 5.5 viser dekningsbidraget for økologisk produksjon av geitemelk. Vi forutsetter en avdrått som er like stor som for den konvensjonelle produksjonen. På grunn av lave melkekvoter er nok avdråttsnivået for dagens geitebruk lavere enn hva det kunne ha vært hvis en kunne ha produsert fritt. Derfor tror vi det vil være mulig å oppnå en avdrått på 530 kg per årsgeit også ved økologisk produksjon.

Tabell 5.5 Dekningsbidraget for økologisk produsert geitemelk

Husdyrhold 2005

Dekningsbidrag for : Geit melkproduksjon, Lofoten

Produksjonsinntekter			Enhet : Årsgeit		
Produkt	Mengde	Andel solgt	Salgbar produksjon	Pris kr	Inntekt kr
01 Økologisk 530 kg = 515 l - 30 l svinn	530	0,915	485	5,40	2 619
02 Geitkjøtt, 17 kg x 0,3 stk.	5	1,00	5	9,50	48
03 Kjekjøtt, 5 kg x 0,1 stk.	0,5	1,00	1	12,00	6
04 Verdi av husdyrgjødsel	0,5	1,00	1	20,00	10
05					
06					
07 Sum					2 682

Variable kostnader

Førslag	% av førkrav	FEm pr. enhet	Nettoavl. FEm/daa	Areal-krav daa	Kostnad kr	
					pr. FEm	I alt
08 Eng til silo, økologisk produksjon	43	251	168	1,5	0,28	71
09 Utmarksbeite	17	100				
10 Økologisk drøvtyggerfôr	27	156			4,10	640
11 Krossa korn	5	28	250	0,1	1,42	40
12 Potet, Lofoten	9	52	469	0,1	0,48	25
13						
14						
15						
16 Sum	100	587	----	1,7	----	776
Andre variable kostnader	17	Dyrlege, medisin, semin				60
	18	Forbruksartikler m.m.				65
	19					
	20					
	21					
22 Sum					901	
23 Dekningsbidrag					1 782	
Dekningsbidrag/Arealkrav :					1 038	

Merknader :

Førkrav	FE/Fakt.
Vedlikeholdsfôr + fostertilvekst	270
Økologisk 530 kg = 515 l - 30 l svinn	0,41
Geitkjøtt, 17 kg x 0,3 stk.	19,00
Kjekjøtt, 5 kg x 0,1 stk.	10,00

I økologisk geitemelkproduksjon er det ikke lov å bruke melkeerstatning (kalvegodt) i føringen av kjeene. Vi regner med at geitebrukerne må bruke 15 liter ekstra av egen melk til oppføring per årsgeit. Dette fører til reduserte melkeinntekter med kr 82. På den andre siden sparer en kostnader til melkeerstatning med kr 34.

I forhold til i 2003 og 2004 vil en fra 2005 få en reduksjon i dekningsbidraget med kr 209 per årsgeit. Mesteparten av forskjellen skyldes at kraftfôr med en pris på kr 3,06 per FEm må erstattes med økologisk drøvtyggerfôr til en pris av kr 4,10 per FEm.

Tabell 5.6 Driftsoverskuddet i konvensjonell og økologisk geitemelkproduksjon, 168 FEm per dekar i engavling for økologisk produksjon

Driftsoverskudd	Konvensjonell geitemelkproduksjon	Økologisk produksjon av geitemelk		Økologisk produksjon av geitemelk	
	76 årsgeiter	Økt areal (130 dekar)	76 årsgeiter	Samme areal (102 dekar)	59 årsgeiter
	2 003	2 003	2 005	2 003	2 005
Produksjonsinntekter					
Melk	205 201	205 201	199 023	159 301	154 505
Geit; livdyr, slakt	4 066	4 066	4 066	3 157	3 157
Andre husdyrprodukter	760	760	760	590	590
Produksjonstillegg *)	278 890	345 497	311 351	283 489	256 961
Sum produksjonsinntekter	488 917	555 524	515 200	446 536	415 212
Variable kostnader					
Såvarer og planter	900	3 426	3 426	2 660	2 660
Gjødsel og kalk	8 640	2 017	2 017	1 566	1 566
Plantevernmidler	357	0	0	0	0
Konserveringsmidler	3 232	4 514	4 514	3 504	3 504
Innkjøpt fôr	57 486	38 881	48 610	30 184	37 736
Diverse forbruksartikler	4 940	5 314	5 314	4 125	4 125
Veterinær, semin og andre tjenester	4 560	4 560	4 560	3 540	3 540
Sum variable kostnader	80 114	58 712	68 441	45 579	53 131
Faste kostnader					
Leid arbeid	63 000	63 000	63 000	52 000	52 000
Drivstoff og olje	8 450	10 150	10 150	8 200	8 200
Maskinleie	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100
Jordleie	500	1 920	1 920	500	500
Vedlikehold av maskiner og redskap	20 400	22 400	22 400	20 400	20 400
Ordinært vedlikehold av driftsbygning	15 400	15 400	15 400	15 400	15 400
Vedlikehold av jord, grøfter og vannanlegg	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800
Andre faste kostnader	48 900	48 900	48 900	48 900	48 900
Sum faste kostnader	162 550	167 670	167 670	151 300	151 300
Resultat før avskrivn.	246 253	329 142	279 090	249 657	210 781
Avskrivninger					
Avskrivning; maskiner og redskap	26 876	29 543	29 543	29 543	29 543
--- " --- ; driftsbygninger	19 733	19 733	19 733	19 733	19 733
--- " --- ; grøfter og vannanlegg	757	757	757	757	757
Sum avskrivninger	47 367	50 033	50 033	50 033	50 033
Sum kostnader	290 031	276 415	286 144	246 912	254 465
Driftsoverskudd	198 886	279 109	229 056	199 624	160 747
Tilskudd					
Areal- og kulturlandskapstilsk. Korn	0	3 400	3 400	2 640	2 640
Areal- og kulturlandskapstilsk. Grovfôr	44 987	50 054	50 054	38 852	38 852
Areal- og kulturlandskapstilsk. Potet		9 240	9 240	7 260	7 260
Tilskudd til husdyr	90 820	90 820	90 820	70 505	70 505
Tilskudd til dyr på utmarksbeite	6 800	6 800	6 800	5 280	5 280
Driftstilskudd, melk	65 000	65 000	65 000	65 000	65 000
Distriktstilskudd, melk	30 400	30 400	29 485	23 600	22 890
Distriktstilskudd, kjøtt	4 264	4 264	4 264	3 310	3 310
Tilskudd til økologisk drift	0	48 900	15 669	37 988	12 169
Tilskudd til avløser	42 620	42 620	42 620	35 055	35 055
Bunnfradrag	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)
Sum tilskudd	278 890	345 497	311 351	283 489	256 961

Tabell 5.6 viser hvordan driftsoverskuddet blir for ulike alternativer for økologisk geitemelkproduksjon sammenlignet med konvensjonell produksjon. Det er først i 2005 at husdyrholdet blir lagt om til økologisk drift. Derfor er det mest riktig å se på tallene for 2005 når en skal sammenligne med den konvensjonelle geitemelkproduksjonen.

Går geitebrukerne over til økologisk produksjon, er det økonomisk verdifullt om de kan skaffe seg ekstra innmarksarealer. Hvis en kan leie 28,4 dekar ekstra innmarksareal, vil geitebrukerne kunne produsere den samme melkemengden som ved konvensjonell drift. Resultatet blir et driftsoverskudd som i 2005 er kr 30 170 større enn ved konvensjonell drift. Mesteparten av årsaken til dette er at det blir utbetalt kr 32 461 mer i tilskudd ved økologisk drift og økt areal sammenlignet med konvensjonell drift. Det blir utbetalt ekstra arealtilskudd og ekstra tilskudd til husdyrholdet ved økologisk drift. Dessuten får en mer i tradisjonelt arealtilskudd ved at innmarksarealet er blitt større.

Vi har forutsatt at det ekstra arealet leies for kr 50 per dekar. For å kunne produsere krossa korn og fôrpoteter trenges det en del ekstra maskiner og redskaper. Vi har forutsatt at geitemelkprodusentene samarbeider med noen naboer om innkjøp av slikt utstyr slik at maskinkostnadene kan holdes nede. I tillegg regner vi med litt høyere kostnader til drivstoff og vedlikehold av maskiner og redskaper i forbindelse med det krossa kornet og fôrpotetene.

Ved omlegging av innmarksarealene til økologisk drift, blir det gitt et tilskudd på kr 750 per dekar. Vi har regnet med at halvparten av dette blir utbetalt i 2003 og resten i 2004. Dette gjør at driftsoverskuddet blir på kr 279 105 for disse to årene.

Hvis geitemelkprodusentene ikke har muligheter til å skaffe seg mer areal, vil driftsoverskuddet gå ned ved en overgang til økologisk produksjon fra kr 198 886 til kr 160 747. En må redusere antall årsgeiter fra 76 til 59 og levert melkemengde til meieri reduseres med 9 388 liter. Dette fører til at melkeinntektene reduseres fra kr 205 201 til kr 154 505. Dessuten reduseres distriktstilskuddet til melkeproduksjonen med kr 7 510. Sum produksjonstilskudd reduseres med kr 21 929 ved overgang til økologisk produksjon.

5.2 En reduksjon i grovforavlinga med 20 prosent

Vi skal nå se på hva som blir det økonomiske resultatet hvis en bare oppnår 150 FEM i engavling per dekar etter at en går over til økologisk produksjon. Vi har tidligere sett at de variable kostnadene blir kr 0,28 per FEM ved et avlingsnivå på 168 FEM per dekar (tabell 5.3).

En avling på 150 FEM per dekar gir kr 0,30 i variable kostnader per FEM. Den største variable kostnadsposten i økologisk grovfôrproduksjon er silosyre, og den er proporsjonal med avlingsnivået.

Det er svært liten forskjell i de variable kostnadene per FEM produsert økologisk grovfôr ved ulike avlingsnivåer. Derfor blir dekningsbidraget i geitemelkproduksjonen bare noen kroner mindre ved et avlingsnivå på 150 FEM per dekar sammenlignet med dekningsbidraget ved 168 FEM per dekar. Men lavere grovfôravlinger gjør at gårdbrukerne må ha mer innmarksarealer hvis en skal opprettholde produksjonen på 76 årsgeiter. Får en ikke tak i mer arealer, må en redusere på husdyrholdet.

Ved et avlingsnivå på 150 FEM må geitebrukerne disponere over et innmarksareal på 144 dekar, hvis en skal greie å produsere like mye geitemelk som før en gikk over til økologisk drift. Tabell 5.7 viser at en ved dette avlingsnivået og med 76 årsgeiter vil oppnå et driftsoverskudd i 2005 på kr 234 300. Dette er kr 5 244 mer enn ved et avlingsnivå på 168 FEM per dekar. Mesteparten av årsakene til forskjellen i driftsoverskudd ligger i mer arealtilskudd ved en økning i arealet med 14 dekar. I 2003 hvor en får omleggingstilskudd, blir driftsoverskuddet på kr 288 736 ved 150 FEM per dekar mot kr 279 109 ved 168 FEM.

Tabell 5.7 Driftsoverskuddet i konvensjonell og økologisk geitemelkproduksjon, 150 FEm per dekar i engavling for økologisk produksjon

Driftsoverskudd	Konvensjonell geitemelkproduksjon 76 årsgeiter	Økologisk produksjon av geitemelk Økt areal (144 dekar) 76 årsgeiter		Økologisk produksjon av geitemelk Samme areal (102 dekar) 54 årsgeiter	
		2 003	2 003	2 005	2 003
Produksjonsinntekter	2 003	2 003	2 005	2 003	2 005
Melk	205 201	205 201	199 023	145 801	141 411
Geit; livdyr, slakt	4 066	4 066	4 066	2 889	2 889
Andre husdyrprodukter	760	760	760	540	540
Produksjonstillegg *)	278 890	356 676	318 146	273 134	245 732
Sum produksjonsinntekter	488 917	566 703	521 996	422 363	390 573
Variable kostnader					
Såvarer og planter	900	3 569	3 569	2 536	2 536
Gjødsel og kalk	8 640	2 143	2 143	1 523	1 523
Plantevernmidler	357	0	0	0	0
Konserveringsmidler	3 232	4 462	4 462	3 170	3 170
Innkjøpt fôr	57 486	38 881	48 610	27 626	34 538
Diverse forbruksartikler	4 940	5 314	5 314	3 775	3 775
Veterinær, semin og andre tjenester	4 560	4 560	4 560	3 240	3 240
Sum variable kostnader	80 114	58 929	68 657	41 870	48 783
Faste kostnader					
Leid arbeid	63 000	63 000	63 000	50 000	50 000
Drivstoff og olje	8 450	10 500	10 500	8 000	8 000
Maskinleie	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100
Jordleie	500	2 605	2 605	500	500
Vedlikehold av maskiner og redskap	20 400	22 700	22 700	20 400	20 400
Ordinært vedlikehold av driftsbygning	15 400	15 400	15 400	15 400	15 400
Vedlikehold av jord, grøfter og vannanlegg	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800
Andre faste kostnader	48 900	48 900	48 900	48 900	48 900
Sum faste kostnader	162 550	169 005	169 005	149 100	149 100
Resultat før avskrivn.	246 253	338 770	284 333	231 393	192 690
Avskrivninger					
Avskrivning; maskiner og redskap	26 876	29 543	29 543	29 543	29 543
--- " --- ; driftsbygninger	19 733	19 733	19 733	19 733	19 733
--- " --- ; grøfter og vannanlegg	757	757	757	757	757
Sum avskrivninger	47 367	50 033	50 033	50 033	50 033
Sum kostnader	290 031	277 967	287 696	241 004	247 916
Driftsoverskudd	198 886	288 736	234 300	181 360	142 656
Tilskudd					
Areal- og kulturlandskapstilsk. Korn	0	3 400	3 400	2 440	2 440
Areal- og kulturlandskapstilsk. Grovfôr	44 987	56 095	56 095	39 866	39 866
Areal- og kulturlandskapstilsk. Potet		9 240	9 240	6 600	6 600
Tilskudd til husdyr	90 820	90 820	90 820	64 530	64 530
Tilskudd til dyr på utmarksbeite	6 800	6 800	6 800	4 800	4 800
Driftstilskudd, melk	65 000	65 000	65 000	65 000	65 000
Distriktstilskudd, melk	30 400	30 400	29 485	21 600	20 950
Distriktstilskudd, kjøtt	4 264	4 264	4 264	3 029	3 029
Tilskudd til økologisk drift	0	54 038	16 423	38 438	11 687
Tilskudd til avløser	42 620	42 620	42 620	32 830	32 830
Bunnfradrag	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)
Sum tilskudd	278 890	356 676	318 146	273 134	245 732

Hvis geitebrukerne ikke har muligheter til å få fatt i mer areal, må en redusere antall årsgeiter fra 76 årsgeiter ved konvensjonell drift til 54 årsgeiter ved økologisk drift og et avlingsnivå på 150 FEm per dekar. Tabell 5.7 viser at driftsoverskuddet i det siste tilfellet blir på kr 142 656 mot kr 198 886 ved konvensjonell drift. Tidligere har vi vist at

alternativet med en engavling på 168 FEm per dekar og 59 årsgeiter, gir et driftsoverskudd på kr 160 747 i 2005.

I omleggingsårene 2003 og 2004 vil alternativet med 54 årsgeiter gi et driftsoverskudd på kr 181 360. Tilsvarende tall for 168 FEm per dekar og 59 årsgeiter er kr 199 624.

5.3 Redusert avdratt for melkegeitene

Vi skal nå se på et alternativ hvor vi forutsetter et avlingsnivå for grovføret på 168 FEm per dekar og hvor geitebrukeren disponerer over 102 dekar innmarksareal. Dessuten skal vi ha 76 årsgeiter som før. Dette gir en førtilgang som gjør at avdråttene må reduseres til 375 kg melk per årsgeit når vi forutsetter samme mengde kraftfôr, krossa korn og fôrpoteter som før.

Tabell 5.8 Dekningsbidraget i geitemelkproduksjon ved lav avdratt

Husdyrhold 2003

Dekningsbidrag for : Geit melkproduksjon, Lofoten1

Produksjonsinntekter		Enhet : Årsgeit				
Produkt	Mengde	Andel solgt	Salgbar produksjon	Pris kr	Inntekt kr	
01 Geitmelk 530 kg=515 l - 15 l svinn	375	0,94	354	5,40	1 910	
02 Geitkjøtt, 17 kg x 0,3 stk.	5	1,00	5	9,50	48	
03 Kjekjøtt, 5 kg x 0,1 stk.	0,5	1,00	1	12,00	6	
04 Verdi av husdyrgjødsel	0,5	1,00	1	20,00	10	
05						
06						
07 Sum					1 974	
Variable kostnader						
Førslag	% av førkrav	FEm pr. enhet	Nettoavl. FEm/daa	Areal-krav daa	Variable kostnader kr	
					pr. FEm	I alt
08 Eng til silo, økologisk produksjon	36	188	168	1,1	0,28	54
09 Utmarksbeite	19	100				
10 Formel Elite Høg	30	156			3,06	477
11 Krossa korn	5	28	250	0,1	1,42	40
12 Potet, Lofoten	10	52	469	0,1	0,48	25
13 Melkeerstatning, Kalvegødt	1	3			11,41	34
14						
15						
16 Sum	100	527	----	1,3	----	630
Andre variable kostnader	17	Dyrlege, medisin, semin				60
	18	Forbruksartikler m.m.				65
	19					
	20					
	21					
22 Sum					755	
23 Dekningsbidrag					1 219	
Dekningsbidrag/Arealkrav :					909	

Merknader :

Førkrav	FE/Fakt.
Vedlikeholdsfør	270
Geitmelk 530 kg=515 l - 15 l svinn	0,41
Geitkjøtt, 17 kg x 0,3 stk.	19,00
Kjekjøtt, 5 kg x 0,1 stk.	16,00

Tabell 5.8 viser at vi i årene 2003 og 2004 får et dekningsbidrag per årsgeit på kr 1 219, noe som er hele kr 490 mindre enn ved konvensjonell drift og et avlingsnivå på 187 FEm per dekar eng. Den lavere melkeytelsen per årsgeit slår ganske negativt ut for dekningsbidraget.

I følge tabell 5.9 blir dekningsbidraget per årsgeit ved økologisk produksjon på kr 1 034.

Tabell 5.9 Dekningsbidraget ved økologisk geitemelkproduksjon og lav avdratt

Husdyrhold 2005

Dekningsbidrag for : Geit melkproduksjon, Lofoten

Produksjonsinntekter		Enhet : Årsgeit				
Produkt	Mengde	Andel solgt	Salgbar produksjon	Pris kr	Inntekt kr	
01 Økologisk 530 kg = 515 l - 30 l svinn	375	0,915	343	5,40	1 853	
02 Geitkjøtt, 17 kg x 0,3 stk.	5	1,00	5	9,50	48	
03 Kjekjøtt, 5 kg x 0,1 stk.	0,5	1,00	1	12,00	6	
04 Verdi av husdyrgjødsel	0,5	1,00	1	20,00	10	
05						
06						
07 Sum					1 916	

Variable kostnader

Førslag	% av førkrav	FEm pr. enhet	Nettoavl. FEm/daa	Areal-krav daa	Kostnad kr	
					pr. FEm	I alt
08 Eng til silo, økologisk produksjon	36	188	168	1,1	0,28	54
09 Utmarksbeite	19	100				
10 Økologisk drøvtyggerfôr	30	156			4,10	640
11 Krossa korn	5	28	250	0,1	1,42	40
12 Potet, Lofoten	10	52	469	0,1	0,48	25
13						
14						
15						
16 Sum	100	524	----	1,3	----	758
Andre variable kostnader	17	Dyrlege, medisin, semin				60
	18	Forbruksartikler m.m.				65
	19					
	20					
	21					
22 Sum						883

23 Dekningsbidrag	1 034
Dekningsbidrag/Arealkrav :	770

Merknader :

Førkrav	FE/Fakt.
Vedlikeholdsfor + fostertilvekst	270
Økologisk 530 kg = 515 l - 30 l svinn	0,41
Geitkjøtt, 17 kg x 0,3 stk.	19,00
Kjekjøtt, 5 kg x 0,1 stk.	10,00

Tabell 5.10 viser et driftsoverskudd på kr 150 877 i 2005 for alternativet med økologisk drift og lavere avdratt. Dette er kr 48 009 lavere enn driftsoverskuddet ved konvensjonell geitemelkproduksjon. Hovedårsaken til dette er lavere melkeinntekter. I alternativet vårt er melkeinntektene på kr 140 819 mot kr 205 201 for det konvensjonelle bruket.

Tilskuddene er kr 9 703 større ved økologisk drift sammenlignet med drift på den konvensjonelle måten.

Tabell 5.10 Driftsoverskuddet ved økologisk drift og lav avdratt

Driftsoverskudd	Konvensjonell geitemelk- produksjon 76 årsgeiter	Økologisk produksjon av geitemelk Samme areal (102 dekar) 76 årsgeiter	
	2 003	2 003	2 005
Produksjonsinntekter			
Melk	205 201	145 189	140 819
Geit; livdyr, slakt	4 066	4 066	4 066
Andre husdyrprodukter	760	760	760
Produksjonstillegg *)	278 890	313 351	288 593
Sum produksjonsinntekter	488 917	463 366	434 237
Variable kostnader			
Såvarer og planter	900	3 127	3 127
Gjødsel og kalk	8 640	1 754	1 754
Plantevernmidler	357	0	0
Konserveringsmidler	3 232	3 714	3 714
Innkjøpt fôr	57 486	38 881	48 610
Diverse forbruksartikler	4 940	5 314	5 314
Veterinær, semin og andre tjenester	4 560	4 560	4 560
Sum variable kostnader	80 114	57 349	67 077
Faste kostnader			
Leid arbeid	63 000	63 000	63 000
Drivstoff og olje	8 450	10 150	10 150
Maskinleie	4 100	4 100	4 100
Jordleie	500	500	500
Vedlikehold av maskiner og redskap	20 400	22 400	22 400
Ordinært vedlikehold av driftsbygning	15 400	15 400	15 400
Vedlikehold av jord, grøfter og vannanlegg	1 800	1 800	1 800
Andre faste kostnader	48 900	48 900	48 900
Sum faste kostnader	162 550	166 250	166 250
Resultat før avskrivn.	246 253	239 768	200 910
Avskrivninger			
Avskrivning; maskiner og redskap	26 876	29 543	29 543
--- " --- ; driftsbygninger	19 733	19 733	19 733
--- " --- ; grøfter og vannanlegg	757	757	757
Sum avskrivninger	47 367	50 033	50 033
Sum kostnader	290 031	273 632	283 361
Driftsoverskudd	198 886	189 734	150 877
Tilskudd			
Areal- og kulturlandskapstilsk. Korn	0	3 400	3 400
Areal- og kulturlandskapstilsk. Grovfôr	44 987	37 485	37 485
Areal- og kulturlandskapstilsk. Potet		9 240	9 240
Tilskudd til husdyr	90 820	90 820	90 820
Tilskudd til dyr på utmarksbeite	6 800	6 800	6 800
Driftstilskudd, melk	65 000	65 000	65 000
Distriktstilskudd, melk	30 400	21 510	20 862
Distriktstilskudd, kjøtt	4 264	4 264	4 264
Tilskudd til økologisk drift	0	38 213	14 102
Tilskudd til avløser	42 620	42 620	42 620
Bunnfradrag	(6 000)	(6 000)	(6 000)
Sum tilskudd	278 890	313 351	288 593

5.4 Grøfting og kalking av jorda for a fa høyere avling

Engavlinga på det konvensjonelle bruket er bare på 187 FEm per dekar. Dette er forholdsvis lavt. For 2001 var det til sammen 59 bruk som var med i driftsgranskingene i jordbruket fra Nordland. Disse hadde en gjennomsnittsavling på 289 FEm per dekar i grovfôrproduksjonen. Geitebrukene bruker forholdsvis lite kunstgjødsel. Men selv om en tar hensyn til dette, er avlinga lav. Dette kan tyde på at jorda er i dårlig forfatning. Ved å grøfte og kalke jorda bør det være mulig å oppnå bedre avling.

Vi har regnet på et alternativ hvor en bruker hele omleggingstilskuddet en får utbetalt i 2003 og 2004 til å grøfte jorda. En kan regne med en kostnad ved grøfting på kr 1 600 per dekar og at det blir gitt et grøftetilskudd på kr 800 per dekar. Halvparten av grøftingen skjer i 2003 og resten i 2004. Samtidig kalkes det med 800 kg grovdolomitt per dekar. I 2003 og 2004 regner vi med en avling på 168 FEm per dekar. Fra og med 2005 regner vi med samme engavling som ved konvensjonell drift tidligere, nemlig 187 FEm per dekar.

En så omfattende kalking som det her er snakk om, er relativt dyr. Selv om effekten vil vare i flere år framover, vil kostnadene regnskapsmessig bli belastet 2003 og 2004. Tabell 5.11 viser variable kostnader per FEm grovfôr på kr 0,85 for disse årene. Men dette blir redusert til kr 0,28 per FEm grovfôravling i 2005 (tabell 5.12).

Tabell 5.11 Dekningsbidraget for økologisk grasproduksjon i ar med ekstra kalking

Fôrproduksjon 2003

Produksjon : Fulldyrket eng Lofoten1

Avling		Enhet : Daa		
Produkt				FEm
01	Nettoavling			168
02				
03				
		04	Sum	168
Variable kostnader				
Kostnadsart	Mengde	Pris kr	Kostnad kr	
05	Engfrøbl. 3,0 kg 4. hvert år	0,25	42,00	11
06	Grovdolomitt	400	0,25	100
07	Silosyre	156	0,18	28
08	Husdyrgjødsel	0,2	20,00	4
09				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
		18	Sum	143
19	Variable kostnader i kr pr FEm			0,85

Tabell 5.12 Dekningsbidraget ved økologisk grasproduksjon etter grøfting og kalking

Fôrproduksjon 2005

Produksjon : Fulldyrket eng Lofoten2

Avling		Enhet : Daa		
Produkt				FEm
01	Nettoavling			187
02				
03				
		04	Sum	187
Variable kostnader				
Kostnadsart	Mengde	Pris kr	Kostnad kr	
05	Engfrøbl. 3,0 kg 4. hvert år	0,25	42,00	11
06	Kalk, Kalksteinsmel	15	0,35	5
07	Silosyre	176	0,18	32
08	Husdyrgjødsel	0,2	20,00	4
09				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
		18	Sum	51
19	Variable kostnader i kr pr FEm			0,28

Tabell 5.13 viser hvordan dekningsbidraget vil bli i 2003 og 2004, i de årene hvor en foretar en omfattende grøfting og kalking av arealene. Dekningsbidraget blir på kr 1 849 per årsgeit noe som er lavere enn for de alternativene vi tidligere har regnet på. Dette skyldes de ekstra kalkingskostnadene vi vil få i disse årene. I 2005 vil dekningsbidraget bli på kr 1 784 per årsgeit. Det siste dekningsbidraget er vist i tabell 5.14.

Hvis en skal kunne ha 76 årsgeiter som tidligere, må en i 2003 og 2004 disponere over 130 dekar innmarksareal. Fra 2005 trenger en bare 119 dekar. Vi har bare regnet med omleggingstilskudd for 119 dekar. Driftsoverskuddet blir i 2003 på kr 257 909 og i 2005 på kr 219 654. Hvordan en kommer fram til disse driftsoverskuddene er vist i tabell 5.15.

Tabell 5.13 Dekningsbidrag per årsgeit under omlegging til økologisk produksjon

Husdyrhold 2003

Dekningsbidrag for : Geit melkproduksjon, Lofoten5

Produksjonsinntekter		Enhet : Årsgeit			
Produkt	Mengde	Andel solgt	Salgbar produksjon	Pris kr	Inntekt kr
01 Geitmelk 530 kg=515 l - 15 l svinn	530	0,9434	500	5,40	2 700
02 Geitkjøtt, 17 kg x 0,3 stk.	5	1,00	5	9,50	48
03 Kjekjøtt, 5 kg x 0,1 stk.	0,5	1,00	1	12,00	6
04 Verdi av husdyrgjødsel	0,5	1,00	1	20,00	10
05					
06					
07 Sum					2 764

Variable kostnader

Førslag	% av førkrav	FEm pr. enhet	Nettoavl. FEm/daa	Areal-krav daa	Kostnad kr	
					pr. FEm	I alt
08 Lofoten1	43	251	168	1,5	0,85	213
09 Utmarksbeite	17	100				
10 Formel Elite Høg	26	156			3,06	477
11 Krossa korn	5	28	250	0,1	1,42	40
12 Potet, Lofoten	9	52	469	0,1	0,48	25
13 Melkeerstatning, Kalvegødt	1	3			11,41	34
14						
15						
16 Sum	100	590	----	1,7	----	789
Andre variable kostnader	17	Dyrlege, medisin, semin				60
	18	Forbruksartikler m.m.				65
	19					
	20					
	21					
22 Sum					914	
23 Dekningsbidrag					1 849	

Dekningsbidrag/Arealkrav : 1 077

Merknader :

Førkrav	FE/Fakt.
Vedlikeholdsfor + fostertilvekst	270
Geitmelk 530 kg=515 l - 15 l svinn	0,41
Geitkjøtt, 17 kg x 0,3 stk.	19,00
Kjekjøtt, 5 kg x 0,1 stk.	16,00

Dersom en fortsatt disponerer over bare 102 dekar innmarksareal, vil en i 2003 og 2004 bare kunne ha 59 årsgeiter og i 2005 65 årsgeiter. Tabell 5.15 viser at driftsoverskuddet ved dette alternativet blir på kr 177 506 i 2003 og på kr 172 137 i 2005.

Tabell 5.14 Dekningsbidraget per arsgeit ved økologisk produksjon etter grøfting

Husdyrhold 2005

Dekningsbidrag for : Geit melkproduksjon, Lofoten6

Produksjonsinntekter		Enhet : Årsgeit			
Produkt	Mengde	Andel solgt	Salgbar produksjon	Pris kr	Inntekt kr
01 Økologisk 530 kg = 515 l - 30 l svinn	530	0,915	485	5,40	2 619
02 Geitkjøtt, 17 kg x 0,3 stk.	5	1,00	5	9,50	48
03 Kjekjøtt, 5 kg x 0,1 stk.	0,5	1,00	1	12,00	6
04 Verdi av husdyrgjødsel	0,5	1,00	1	20,00	10
05					
06					
07 Sum					2 682

Variable kostnader

Fôrslag	% av fôrkrav	FEm pr. enhet	Nettoavl. FEm/daa	Areal-krav daa	Kostnad kr	
					pr. FEm	I alt
08 Lofoten2	43	251	187	1,3	0,28	69
09 Utmarksbeite	17	100				
10 Økologisk drøvtyggerfôr	27	156			4,10	640
11 Krossa korn	5	28	250	0,1	1,42	40
12 Potet, Lofoten	9	52	469	0,1	0,48	25
13						
14						
15						
16 Sum	100	587	----	1,6	----	773
Andre variable kostnader	17	Dyrlege, medisn, semin				60
	18	Forbruksartikler m.m.				65
	19					
	20					
	21					
22 Sum						898

23 **Dekningsbidrag** 1 784

Dekningsbidrag/Arealkrav : 1 140

Merknader :

Fôrkrav	FE/Fakt.
Vedlikeholdsfôr + fostertilvekst	270
Økologisk 530 kg = 515 l - 30 l svinn	0,41
Geitkjøtt, 17 kg x 0,3 stk.	19,00
Kjekjøtt, 5 kg x 0,1 stk.	10,00

Tabell 5.15 Driftsoverskudd i konvensjonell og økologisk geitemelkproduksjon

Driftsoverskudd	Konvensjonell geitemelk- produksjon 76 årsgeiter	Økologisk produksjon av geitemelk Økt areal (130 og 119 dekar)		Økologisk produksjon av geitemelk Samme areal (102 dekar)	
		76 årsgeiter		59 årsgeiter	65 årsgeiter
		2 003	2 003	2 005	2 003
Produksjonsinntekter	2 003	2 003	2 005	2 003	2 005
Melk	205 201	205 201	199 023	159 301	170 217
Geit; livdyr, slakt	4 066	4 066	4 066	3 157	3 478
Andre husdyrprodukter	760	760	760	590	650
Produksjonstillegg *)	278 890	341 185	305 647	284 580	271 266
Sum produksjonsinntekter	488 917	551 212	509 497	447 627	445 611
Variable kostnader					
Såvarer og planter	900	3 426	3 305	2 660	2 826
Gjødsel og kalk	8 640	12 776	1 911	9 918	1 634
Plantevernmidler	357	0	0	0	0
Konserveringsmidler	3 232	4 514	4 557	3 504	3 898
Innkjøpt fôr	57 486	38 881	48 610	30 184	41 574
Diverse forbruksartikler	4 940	5 314	5 314	4 125	4 545
Veterinær, semin og andre tjenester	4 560	4 560	4 560	3 540	3 900
Sum variable kostnader	80 114	69 470	68 256	53 931	58 377
Faste kostnader					
Leid arbeid	63 000	63 000	63 000	58 000	58 000
Drivstoff og olje	8 450	11 150	10 150	10 850	10 150
Maskinleie	4 100	6 500	4 100	6 000	4 100
Jordleie	500	1 920	1 345	500	500
Vedlikehold av maskiner og redskap	20 400	22 900	22 400	22 800	22 400
Ordinært vedlikehold av driftsbygning	15 400	15 400	15 400	15 400	15 400
Vedlikehold av jord, grøfter og vannanlegg	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800
Andre faste kostnader	48 900	48 900	48 900	48 900	48 900
Sum faste kostnader	162 550	171 570	167 095	164 250	161 250
Resultat før avskrivn.	246 253	310 172	274 146	229 446	225 984
Avskrivninger					
Avskrivning; maskiner og redskap	26 876	29 543	29 543	29 543	29 543
--- " --- ; driftsbygninger	19 733	19 733	19 733	19 733	19 733
--- " --- ; grøfter og vannanlegg	757	2 987	5 216	2 664	4 571
Sum avskrivninger	47 367	52 263	54 492	51 940	53 847
Sum kostnader	290 031	293 303	289 843	270 121	273 474
Driftsoverskudd	198 886	257 909	219 654	177 506	172 137
Tilskudd					
Areal- og kulturlandskapstilsk. Korn	0	3 400	3 400	2 920	2 920
Areal- og kulturlandskapstilsk. Grovfôr	44 987	50 054	44 982	38 852	38 455
Areal- og kulturlandskapstilsk. Potet		9 240	9 240	7 920	7 920
Tilskudd til husdyr	90 820	90 820	90 820	70 505	77 675
Tilskudd til dyr på utmarksbeite	6 800	6 800	6 800	5 280	5 840
Driftstilskudd, melk	65 000	65 000	65 000	65 000	65 000
Distriktstilskudd, melk	30 400	30 400	29 485	23 600	25 217
Distriktstilskudd, kjøtt	4 264	4 264	4 264	3 310	3 647
Tilskudd til økologisk drift	0	44 588	15 037	38 138	12 867
Tilskudd til avløser	42 620	42 620	42 620	35 055	37 725
Bunnfradrag	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)
Sum tilskudd	278 890	341 185	305 647	284 580	271 266

6 NETTOINNTÉKT OG SPARING

NORKAP-programmet regner ikke bare ut driftsoverskuddet i jordbruket, men tar for seg alle sider av økonomien til brukerfamilien. En får regnet ut nettoinntekten og om det i det enkelte år har skjedd sparing eller om en har tært på egenkapitalen. I NORKAP-programmet legger en inn lån og bankinnskudd og det blir regnet ut renteinntekter og renteutgifter.

Tabell 5.16 viser nettoinntekten og sparingen i 2005 for alle alternativene som er omtalt tidligere. Vi har lagt inn et privatforbruk for brukerfamilien som er omtrent like stort som gjennomsnittlig privatforbruk for de 21 geitebrukene fra Nord-Norge som var med i driftsgranskingene i jordbruket for 2001.

Tabell 6.1 Nettoinntekt og sparing for ulike produksjonsalternativer, 2005

Resultatregning totalt	Økologisk geitemelkproduksjon			
	168 FEm/dekar		150 FEm/dekar	
	130 dekar	102 dekar	144 dekar	102 dekar
	76 årsgeiter	59 årsgeiter	76 årsgeiter	54 årsgeiter
Lønnsomhet				
+ Driftsoverskudd i jordbruket	229 056	160 747	234 300	142 656
+ Lønnsinntekter, pensjoner og lignende	190 000	210 000	190 000	220 000
+ Renteinntekter	11 863	6 102	12 772	5 760
- Renteutgifter og kår	(41 660)	(41 836)	(41 660)	(42 729)
= Nettoinntekt	389 260	335 013	395 412	325 688
Investering og finansiering				
+ Nettoinntekt	389 260	335 013	395 412	325 688
- Privatforbruk (inkl. avskrivninger)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)
- Skatter	(99 973)	(80 686)	(102 114)	(77 794)
+ Skattefrie inntekter	21 664	21 664	21 664	21 664
= Endring i egenkapital (sparing)	18 481	(16 479)	22 492	(22 912)

Resultatregning totalt	Konvensjonell geitemelk- produksjon 76 årsgeiter	Økologisk geitemelkproduksjon		
		168 FEm/dekar 102 dekar Lavere avdrått 65 årsgeiter	187 FEm/dekar	
			119 dekar	102 dekar
			76 årsgeiter	65 årsgeiter
Lønnsomhet				
+ Driftsoverskudd i jordbruket	198 886	150 877	219 654	172 137
+ Lønnsinntekter, pensjoner og lignende	210 000	200 000	190 000	200 000
+ Renteinntekter	8 818	5 760	6 641	5 760
- Renteutgifter og kår	(41 660)	(44 770)	(43 346)	(52 241)
= Nettoinntekt	376 045	311 867	372 949	325 656
Investering og finansiering				
+ Nettoinntekt	376 045	311 867	372 949	325 656
- Privatforbruk (inkl. avskrivninger)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)
- Skatter	(95 957)	(72 645)	(96 279)	(79 531)
+ Skattefrie inntekter	21 664	21 664	21 664	21 664
= Endring i egenkapital (sparing)	9 282	(31 584)	5 864	(24 680)

De ulike alternativene for driftsopplegg i jordbruket har noe forskjellig arbeidskraftbehov. Det må settes inn litt mer arbeidskraft i økologisk produksjon i forhold til konvensjonell drift. Dessuten vil ulik størrelse på geitebuskap og innmarksareal kreve forskjellig behov for arbeidskraft. På grunn av dette forholdet har vi differensiert lønnsinntektene i de ulike alternativene noe. NORKAP-programmet regner også ut hvor mye skatt brukerfamilien skal betale i det enkelte år.

Det er alternativet med den laveste engavlinga og med mest bruk av areal, som gir best resultat når det gjelder nettoinntekt og sparing. En må huske på at det er foretatt noe forskjellige investeringer i de ulike alternativene. En investering i for eksempel grøfting vil gi større avskrivninger i jordbruket. For å finansiere investeringen må en enten oppta lån eller bruke av bankinnskudd. Dette fører til økte renteutgifter eller lavere renteinntekter.

7 OPPSUMMERING

Geiteholdet som det drives i dag, er i ganske stor grad påvirket av den melkekvoten det enkelte bruk har. Mange geitebruk disponerer over mer enn nok innmarksareal i forhold til den melkekvoten de har. Derfor trenger de ikke så veldig store engavlinger for å få nok grovfôr til de geitene som skal til for å oppfylle melkekvoten. De konvensjonelle geitebrukene bruker i dag relativt lite kunstgjødning og plantevernmidler i sin grovfôrproduksjon. Derfor burde en overgang til en økologisk grasproduksjon ikke være så stor.

For hver liter geitebrukerne leverer til meieriet får de en pris på anslagsvis kr 5,40. I tillegg blir det i Lofoten utbetalt et distriktstilskudd på kr 0,80 per liter. For å produsere ett kg geitemelk trengs det omtrent 0,41 FEm. Hvis vi går ut fra at vi bruker kraftfôr til en pris av kr 4,10 per FEm for å produsere melka, vil det koste kr 1,68 å produsere en ekstra liter geitemelk. For geitebrukerne er det økonomisk viktig å ha innmarksarealer så nær melkekvoten som mulig. Skal en bruke av innmarka til å dyrke korn og potet for å erstatte kraftfôr i økologisk produksjon, vil dette medføre at en må redusere på antall geiter hvis en ikke greier å skaffe mer innmarksarealer. Dette fører til lavere melkeinntekter og mindre driftsoverskudd i jordbruket. Hvis en derimot kan skaffe ekstra arealer slik at melkekvota kan fylles, vil en overgang til økologisk drift gi høyere driftsoverskudd.

Vedlegg

Driftsoverskudd	Konvensjonell geitemelkproduksjon, 76 årsgeiter 102 dekar innmarksareal, 187 FEm pr. dekar					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Jordbruk						
Produksjonsinntekter						
Melk	205 201	205 201	205 201	205 201	205 201	205 201
Geit; livdyr, slakt	4 066	4 066	4 066	4 066	4 066	4 066
Andre husdyrprodukter	760	760	760	760	760	760
Produksjonstillegg *)	278 890	278 890	278 890	278 890	278 890	278 890
Sum produksjonsinntekter	488 917	488 917	488 917	488 917	488 917	488 917
Variable kostnader						
Såvarer og planter	900	900	900	900	900	900
Gjødsel og kalk	8 640	8 640	8 640	8 640	8 640	8 640
Plantevernmidler	357	357	357	357	357	357
Konserveringsmidler	3 232	3 232	3 232	3 232	3 232	3 232
Innkjøpt fôr	57 486	57 486	57 486	57 486	57 486	57 486
Diverse forbruksartikler	4 940	4 940	4 940	4 940	4 940	4 940
Veterinær, semin og andre tjenester	4 560	4 560	4 560	4 560	4 560	4 560
Sum variable kostnader	80 114	80 114	80 114	80 114	80 114	80 114
Faste kostnader						
Leid arbeid	63 000	63 000	63 000	63 000	63 000	63 000
Drivstoff og olje	8 450	8 450	8 450	8 450	8 450	8 450
Maskinleie	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100
Jordleie	500	500	500	500	500	500
Vedlikehold av maskiner og redskap	20 400	20 400	20 400	20 400	20 400	20 400
Ordinært vedlikehold av driftsbygning	15 400	15 400	15 400	15 400	15 400	15 400
Vedlikehold av jord, grøfter og vannanlegg	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800
Andre faste kostnader	48 900	48 900	48 900	48 900	48 900	48 900
Sum faste kostnader	162 550	162 550	162 550	162 550	162 550	162 550
Resultat før avskrivn.	246 253	246 253	246 253	246 253	246 253	246 253
Avskrivninger						
Avskrivning; maskiner og redskap	26 876	26 876	26 876	26 876	26 876	26 876
--- " --- ; driftsbygninger	19 733	19 733	19 733	19 733	19 733	19 733
--- " --- ; grøfter og vannanlegg	757	757	757	757	757	757
Sum avskrivninger	47 367	47 367	47 367	47 367	47 367	47 367
Sum kostnader	290 031	290 031	290 031	290 031	290 031	290 031
Driftsoverskudd	198 886	198 886	198 886	198 886	198 886	198 886
Tilskudd						
Areal- og kulturlandskapstilsk. Korn	0	0	0	0	0	0
Areal- og kulturlandskapstilsk. Grovfôr	44 987	44 987	44 987	44 987	44 987	44 987
Areal- og kulturlandskapstilsk. Potet	0	0	0	0	0	0
Tilskudd til husdyr	90 820	90 820	90 820	90 820	90 820	90 820
Tilskudd til dyr på utmarksbeite	6 800	6 800	6 800	6 800	6 800	6 800
Driftstilskudd, melk	65 000	65 000	65 000	65 000	65 000	65 000
Distriktstilskudd, melk	30 400	30 400	30 400	30 400	30 400	30 400
Distriktstilskudd, kjøtt	4 264	4 264	4 264	4 264	4 264	4 264
Tilskudd til økologisk drift	0	0	0	0	0	0
Tilskudd til avløser	42 620	42 620	42 620	42 620	42 620	42 620
Bunnfradrag	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)
Sum tilskudd	278 890	278 890	278 890	278 890	278 890	278 890

Resultatregning totalt	Konvensjonell geitemelkproduksjon, 76 årsgeiter 102 dekar innmarksareal, 187 FEm pr. dekar					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Lønnsomhet						
+ Driftsoverskudd i jordbruket	198 886	198 886	198 886	198 886	198 886	198 886
+ Lønnsinntekter, pensjoner og lignende	210 000	210 000	210 000	210 000	210 000	210 000
+ Familiens arbeid på nyanlegg	0	0	0	0	0	0
+ Renteinntekter	5 760	6 719	8 818	11 086	13 333	15 565
- Renteutgifter og kår	(49 830)	(44 971)	(41 660)	(39 474)	(37 113)	(34 563)
= Nettoinntekt	364 816	370 635	376 045	380 498	385 106	389 888
Investering og finansiering						
+ Nettoinntekt	364 816	370 635	376 045	380 498	385 106	389 888
- Privatforbruk (inkl. avskrivninger)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)
- Skatter	(87 733)	(92 771)	(95 957)	(98 632)	(101 153)	(103 600)
+ Skattefrie inntekter	21 664	21 664	21 664	21 664	21 664	21 664
= Endring i egenkapital (sparing)	6 278	7 058	9 282	11 060	13 147	15 482
+ Avskrivninger (tilbakeført)	65 836	65 836	65 836	65 836	65 836	65 836
= Selvfinansiering	72 114	72 894	75 118	76 897	78 983	81 318
- Avdrag langsiktig gjeld	(33 228)	(35 102)	(37 126)	(39 312)	(41 673)	(44 223)
= Tilført etter avdrag (I)	38 886	37 792	37 992	37 585	37 310	37 096
+/- Endring i langsiktige krav	0	0	0	0	0	0
+ Investeringer i anleggsmidler	83 000	0	0	0	0	0
- Salg av anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
- Tilskudd til anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
- Ny langsiktig gjeld	(98 000)	0	0	0	0	0
= Nødvendig restfinansiering av inv. (II)	(15 000)	0	0	0	0	0
Endring i arbeidskapital (I - II)	53 886	37 792	37 992	37 585	37 310	37 096

Driftsoverskudd	Økologisk geitemelkproduksjon, 76 årsgeiter 130 dekar innmarksareal, 168 FEm pr. dekar					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Jordbruk						
Produksjonsinntekter						
Melk	205 201	205 201	199 023	199 023	199 023	199 023
Geit; livdyr, slakt	4 066	4 066	4 066	4 066	4 066	4 066
Andre husdyrprodukter	760	760	760	760	760	760
Produksjonstillegg *)	345 497	345 497	311 351	311 351	311 351	311 351
Sum produksjonsinntekter	555 524	555 524	515 200	515 200	515 200	515 200
Variable kostnader						
Såvarer og planter	3 426	3 426	3 426	3 426	3 426	3 426
Gjødsel og kalk	2 017	2 017	2 017	2 017	2 017	2 017
Plantevernmidler	0	0	0	0	0	0
Konserveringsmidler	4 514	4 514	4 514	4 514	4 514	4 514
Innkjøpt fôr	38 881	38 881	48 610	48 610	48 610	48 610
Diverse forbruksartikler	5 314	5 314	5 314	5 314	5 314	5 314
Veterinær, semin og andre tjenester	4 560	4 560	4 560	4 560	4 560	4 560
Sum variable kostnader	58 712	58 712	68 441	68 441	68 441	68 441
Faste kostnader						
Leid arbeid	63 000	63 000	63 000	63 000	63 000	63 000
Drivstoff og olje	10 150	10 150	10 150	10 150	10 150	10 150
Maskinleie	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100
Jordleie	1 920	1 920	1 920	1 920	1 920	1 920
Vedlikehold av maskiner og redskap	22 400	22 400	22 400	22 400	22 400	22 400
Ordinært vedlikehold av driftsbygning	15 400	15 400	15 400	15 400	15 400	15 400
Vedlikehold av jord, grøfter og vannanlegg	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800
Andre faste kostnader	48 900	48 900	48 900	48 900	48 900	48 900
Sum faste kostnader	167 670	167 670	167 670	167 670	167 670	167 670
Resultat før avskrivn.	329 142	329 142	279 090	279 090	279 090	279 090
Avskrivninger						
Avskrivning; maskiner og redskap	29 543	29 543	29 543	29 543	29 543	29 543
--- " --- ; driftsbygninger	19 733	19 733	19 733	19 733	19 733	19 733
--- " --- ; grøfter og vannanlegg	757	757	757	757	757	757
Sum avskrivninger	50 033	50 033	50 033	50 033	50 033	50 033
Sum kostnader	276 415	276 415	286 144	286 144	286 144	286 144
Driftsoverskudd	279 109	279 109	229 056	229 056	229 056	229 056
Tilskudd						
Areal- og kulturlandskapstilsk. Korn	3 400	3 400	3 400	3 400	3 400	3 400
Areal- og kulturlandskapstilsk. Grovfôr	50 054	50 054	50 054	50 054	50 054	50 054
Areal- og kulturlandskapstilsk. Potet	9 240	9 240	9 240	9 240	9 240	9 240
Tilskudd til husdyr	90 820	90 820	90 820	90 820	90 820	90 820
Tilskudd til dyr på utmarksbeite	6 800	6 800	6 800	6 800	6 800	6 800
Driftstilskudd, melk	65 000	65 000	65 000	65 000	65 000	65 000
Distriktstilskudd, melk	30 400	30 400	29 485	29 485	29 485	29 485
Distriktstilskudd, kjøtt	4 264	4 264	4 264	4 264	4 264	4 264
Tilskudd til økologisk drift	48 900	48 900	15 669	15 669	15 669	15 669
Tilskudd til avløser	42 620	42 620	42 620	42 620	42 620	42 620
Bunnfradrag	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)
Sum tilskudd	345 497	345 497	311 351	311 351	311 351	311 351

Resultatregning totalt	Økologisk geitemelkproduksjon, 76 årsgeiter 130 dekar innmarksareal, 168 FEm pr. dekar					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Lønnsomhet						
+ Driftsoverskudd i jordbruket	279 109	279 109	229 056	229 056	229 056	229 056
+ Lønnsinntekter, pensjoner og lignende	190 000	190 000	190 000	190 000	190 000	190 000
+ Familiens arbeid på nyanlegg	0	0	0	0	0	0
+ Renteinntekter	5 760	8 064	11 863	14 850	17 833	20 822
- Renteutgifter og kår	(50 209)	(45 350)	(41 660)	(39 474)	(37 113)	(34 563)
= Nettoinntekt	424 660	431 823	389 260	394 433	399 777	405 315
Investering og finansiering						
+ Nettoinntekt	424 660	431 823	389 260	394 433	399 777	405 315
- Privatforbruk (inkl. avskrivninger)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)
- Skatter	(108 223)	(113 831)	(99 973)	(103 110)	(106 074)	(108 911)
+ Skattefrie inntekter	21 664	21 664	21 664	21 664	21 664	21 664
= Endring i egenkapital (sparing)	45 631	47 186	18 481	20 517	22 897	25 598
+ Avskrivninger (tilbakeført)	68 503	68 503	68 503	68 503	68 503	68 503
= Selvfinansiering	114 134	115 689	86 984	89 020	91 400	94 101
- Avdrag langsiktig gjeld	(33 228)	(35 102)	(37 126)	(39 312)	(41 673)	(44 223)
= Tilført etter avdrag (I)	80 907	80 587	49 858	49 708	49 727	49 878
+/- Endring i langsiktige krav	0	0	0	0	0	0
+ Investeringer i anleggsmidler	123 000	0	0	0	0	0
- Salg av anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
- Tilskudd til anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
- Ny langsiktig gjeld	(98 000)	0	0	0	0	0
= Nødvendig restfinansiering av inv. (II)	25 000	0	0	0	0	0
Endring i arbeidskapital (I - II)	55 907	80 587	49 858	49 708	49 727	49 878

Driftsoverskudd	Økologisk geitemelkproduksjon, 59 årsgeiter 102 dekar innmarksareal, 168 FEm pr. dekar					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Jordbruk						
Produksjonsinntekter						
Melk	159 301	159 301	154 505	154 505	154 505	154 505
Geit; livdyr, slakt	3 157	3 157	3 157	3 157	3 157	3 157
Andre husdyrprodukter	590	590	590	590	590	590
Produksjonstillegg *)	283 489	283 489	256 961	256 961	256 961	256 961
Sum produksjonsinntekter	446 536	446 536	415 212	415 212	415 212	415 212
Variable kostnader						
Såvarer og planter	2 660	2 660	2 660	2 660	2 660	2 660
Gjødsel og kalk	1 566	1 566	1 566	1 566	1 566	1 566
Plantevernmidler	0	0	0	0	0	0
Konserveringsmidler	3 504	3 504	3 504	3 504	3 504	3 504
Innkjøpt fôr	30 184	30 184	37 736	37 736	37 736	37 736
Diverse forbruksartikler	4 125	4 125	4 125	4 125	4 125	4 125
Veterinær, semin og andre tjenester	3 540	3 540	3 540	3 540	3 540	3 540
Sum variable kostnader	45 579	45 579	53 131	53 131	53 131	53 131
Faste kostnader						
Leid arbeid	52 000	52 000	52 000	52 000	52 000	52 000
Drivstoff og olje	8 200	8 200	8 200	8 200	8 200	8 200
Maskinleie	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100
Jordleie	500	500	500	500	500	500
Vedlikehold av maskiner og redskap	20 400	20 400	20 400	20 400	20 400	20 400
Ordinært vedlikehold av driftsbygning	15 400	15 400	15 400	15 400	15 400	15 400
Vedlikehold av jord, grøfter og vannanlegg	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800
Andre faste kostnader	48 900	48 900	48 900	48 900	48 900	48 900
Sum faste kostnader	151 300	151 300	151 300	151 300	151 300	151 300
Resultat før avskrivn.	249 657	249 657	210 781	210 781	210 781	210 781
Avskrivninger						
Avskrivning; maskiner og redskap	29 543	29 543	29 543	29 543	29 543	29 543
--- " --- ; driftsbygninger	19 733	19 733	19 733	19 733	19 733	19 733
--- " --- ; grøfter og vannanlegg	757	757	757	757	757	757
Sum avskrivninger	50 033	50 033	50 033	50 033	50 033	50 033
Sum kostnader	246 912	246 912	254 465	254 465	254 465	254 465
Driftsoverskudd	199 624	199 624	160 747	160 747	160 747	160 747
Tilskudd						
Areal- og kulturlandskapstilsk. Korn	2 640	2 640	2 640	2 640	2 640	2 640
Areal- og kulturlandskapstilsk. Grovfôr	38 852	38 852	38 852	38 852	38 852	38 852
Areal- og kulturlandskapstilsk. Potet	7 260	7 260	7 260	7 260	7 260	7 260
Tilskudd til husdyr	70 505	70 505	70 505	70 505	70 505	70 505
Tilskudd til dyr på utmarksbeite	5 280	5 280	5 280	5 280	5 280	5 280
Driftstilskudd, melk	65 000	65 000	65 000	65 000	65 000	65 000
Distriktstilskudd, melk	23 600	23 600	22 890	22 890	22 890	22 890
Distriktstilskudd, kjøtt	3 310	3 310	3 310	3 310	3 310	3 310
Tilskudd til økologisk drift	37 988	37 988	12 169	12 169	12 169	12 169
Tilskudd til avløser	35 055	35 055	35 055	35 055	35 055	35 055
Bunnfradrag	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)
Sum tilskudd	283 489	283 489	256 961	256 961	256 961	256 961

Resultatregning totalt	Økologisk geitemelkproduksjon, 59 årsgeiter 102 dekar innmarksareal, 168 FEm pr. dekar					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Lønnsomhet						
+ Driftsoverskudd i jordbruket	199 624	199 624	160 747	160 747	160 747	160 747
+ Lønnsinntekter, pensjoner og lignende	210 000	210 000	210 000	210 000	210 000	210 000
+ Familiens arbeid på nyanlegg	0	0	0	0	0	0
+ Renteinntekter	5 760	5 760	6 102	6 841	7 588	8 242
- Renteutgifter og kår	(52 172)	(47 488)	(41 836)	(39 474)	(37 113)	(34 563)
= Nettoinntekt	363 212	367 895	335 013	338 114	341 222	344 426
Investering og finansiering						
+ Nettoinntekt	363 212	367 895	335 013	338 114	341 222	344 426
- Privatforbruk (inkl. avskrivninger)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)
- Skatter	(86 026)	(90 961)	(80 686)	(83 244)	(85 590)	(87 755)
+ Skattefrie inntekter	21 664	21 664	21 664	21 664	21 664	21 664
= Endring i egenkapital (sparing)	6 380	6 129	(16 479)	(15 936)	(15 173)	(14 135)
+ Avskrivninger (tilbakeført)	68 503	68 503	68 503	68 503	68 503	68 503
= Selvfinansiering	74 883	74 632	52 024	52 567	53 330	54 368
- Avdrag langsiktig gjeld	(33 228)	(35 102)	(37 126)	(39 312)	(41 673)	(44 223)
= Tilført etter avdrag (I)	41 656	39 530	14 898	13 255	11 657	10 146
+/- Endring i langsiktige krav	0	0	0	0	0	0
+ Investeringer i anleggsmidler	123 000	0	0	0	0	0
- Salg av anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
- Tilskudd til anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
- Ny langsiktig gjeld	(98 000)	0	0	0	0	0
= Nødvendig restfinansiering av inv. (II)	25 000	0	0	0	0	0
Endring i arbeidskapital (I - II)	16 656	39 530	14 898	13 255	11 657	10 146

Driftsoverskudd	Økologisk geitemelkproduksjon, 76 årsgeiter 144 dekar innmarksareal, 150 FEm pr. dekar					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Jordbruk						
Produksjonsinntekter						
Melk	205 201	205 201	199 023	199 023	199 023	199 023
Geit; livdyr, slakt	4 066	4 066	4 066	4 066	4 066	4 066
Andre husdyrprodukter	760	760	760	760	760	760
Produksjonstillegg *)	356 676	356 676	318 146	318 146	318 146	318 146
Sum produksjonsinntekter	566 703	566 703	521 996	521 996	521 996	521 996
Variable kostnader						
Såvarer og planter	3 569	3 569	3 569	3 569	3 569	3 569
Gjødsel og kalk	2 143	2 143	2 143	2 143	2 143	2 143
Plantevernmidler	0	0	0	0	0	0
Konserveringsmidler	4 462	4 462	4 462	4 462	4 462	4 462
Innkjøpt fôr	38 881	38 881	48 610	48 610	48 610	48 610
Diverse forbruksartikler	5 314	5 314	5 314	5 314	5 314	5 314
Veterinær, semin og andre tjenester	4 560	4 560	4 560	4 560	4 560	4 560
Sum variable kostnader	58 929	58 929	68 657	68 657	68 657	68 657
Faste kostnader						
Leid arbeid	63 000	63 000	63 000	63 000	63 000	63 000
Drivstoff og olje	10 500	10 500	10 500	10 500	10 500	10 500
Maskinleie	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100
Jordleie	2 605	2 605	2 605	2 605	2 605	2 605
Vedlikehold av maskiner og redskap	22 700	22 700	22 700	22 700	22 700	22 700
Ordinært vedlikehold av driftsbygning	15 400	15 400	15 400	15 400	15 400	15 400
Vedlikehold av jord, grøfter og vannanlegg	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800
Andre faste kostnader	48 900	48 900	48 900	48 900	48 900	48 900
Sum faste kostnader	169 005	169 005	169 005	169 005	169 005	169 005
Resultat før avskrivn.	338 770	338 770	284 333	284 333	284 333	284 333
Avskrivninger						
Avskrivning; maskiner og redskap	29 543	29 543	29 543	29 543	29 543	29 543
--- " --- ; driftsbygninger	19 733	19 733	19 733	19 733	19 733	19 733
--- " --- ; grøfter og vannanlegg	757	757	757	757	757	757
Sum avskrivninger	50 033	50 033	50 033	50 033	50 033	50 033
Sum kostnader	277 967	277 967	287 696	287 696	287 696	287 696
Driftsoverskudd	288 736	288 736	234 300	234 300	234 300	234 300
Tilskudd						
Areal- og kulturlandskapstilsk. Korn	3 400	3 400	3 400	3 400	3 400	3 400
Areal- og kulturlandskapstilsk. Grovfôr	56 095	56 095	56 095	56 095	56 095	56 095
Areal- og kulturlandskapstilsk. Potet	9 240	9 240	9 240	9 240	9 240	9 240
Tilskudd til husdyr	90 820	90 820	90 820	90 820	90 820	90 820
Tilskudd til dyr på utmarksbeite	6 800	6 800	6 800	6 800	6 800	6 800
Driftstilskudd, melk	65 000	65 000	65 000	65 000	65 000	65 000
Distriktstilskudd, melk	30 400	30 400	29 485	29 485	29 485	29 485
Distriktstilskudd, kjøtt	4 264	4 264	4 264	4 264	4 264	4 264
Tilskudd til økologisk drift	54 038	54 038	16 423	16 423	16 423	16 423
Tilskudd til avløser	42 620	42 620	42 620	42 620	42 620	42 620
Bunnfradrag	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)
Sum tilskudd	356 676	356 676	318 146	318 146	318 146	318 146

Resultatregning totalt	Økologisk geitemelkproduksjon, 76 årsgeiter 144 dekar innmarksareal, 150 FEm pr. dekar					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Lønnsomhet						
+ Driftsoverskudd i jordbruket	288 736	288 736	234 300	234 300	234 300	234 300
+ Lønnsinntekter, pensjoner og lignende	190 000	190 000	190 000	190 000	190 000	190 000
+ Familiens arbeid på nyanlegg	0	0	0	0	0	0
+ Renteinntekter	5 760	8 458	12 772	16 005	19 245	22 501
- Renteutgifter og kår	(49 888)	(45 029)	(41 660)	(39 474)	(37 113)	(34 563)
= Nettoinntekt	434 609	442 165	395 412	400 831	406 432	412 238
Investering og finansiering						
+ Nettoinntekt	434 609	442 165	395 412	400 831	406 432	412 238
- Privatforbruk (inkl. avskrivninger)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)
- Skatter	(111 744)	(117 470)	(102 114)	(105 316)	(108 355)	(111 256)
+ Skattefrie inntekter	21 664	21 664	21 664	21 664	21 664	21 664
= Endring i egenkapital (sparing)	52 059	53 890	22 492	24 709	27 271	30 177
+ Avskrivninger (tilbakeført)	68 503	68 503	68 503	68 503	68 503	68 503
= Selvfinansiering	120 562	122 393	90 995	93 212	95 774	98 679
- Avdrag langsiktig gjeld	(33 228)	(35 102)	(37 126)	(39 312)	(41 673)	(44 223)
= Tilført etter avdrag (I)	87 334	87 291	53 869	53 900	54 101	54 457
+/- Endring i langsiktige krav	0	0	0	0	0	0
+ Investeringer i anleggsmidler	123 000	0	0	0	0	0
- Salg av anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
- Tilskudd til anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
- Ny langsiktig gjeld	(98 000)	0	0	0	0	0
= Nødvendig restfinansiering av inv. (II)	25 000	0	0	0	0	0
Endring i arbeidskapital (I - II)	62 334	87 291	53 869	53 900	54 101	54 457

Driftsoverskudd	Økologisk geitemelkproduksjon, 54 årsgeiter 102 dekar innmarksareal, 150 FEm pr. dekar					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Jordbruk						
Produksjonsinntekter						
Melk	145 801	145 801	141 411	141 411	141 411	141 411
Geit; livdyr, slakt	2 889	2 889	2 889	2 889	2 889	2 889
Andre husdyrprodukter	540	540	540	540	540	540
Produksjonstillegg *)	273 134	273 134	245 732	245 732	245 732	245 732
Sum produksjonsinntekter	422 363	422 363	390 573	390 573	390 573	390 573
Variable kostnader						
Såvarer og planter	2 536	2 536	2 536	2 536	2 536	2 536
Gjødsel og kalk	1 523	1 523	1 523	1 523	1 523	1 523
Plantevernmidler	0	0	0	0	0	0
Konserveringsmidler	3 170	3 170	3 170	3 170	3 170	3 170
Innkjøpt fôr	27 626	27 626	34 538	34 538	34 538	34 538
Diverse forbruksartikler	3 775	3 775	3 775	3 775	3 775	3 775
Veterinær, semin og andre tjenester	3 240	3 240	3 240	3 240	3 240	3 240
Sum variable kostnader	41 870	41 870	48 783	48 783	48 783	48 783
Faste kostnader						
Leid arbeid	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Drivstoff og olje	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Maskinleie	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100
Jordleie	500	500	500	500	500	500
Vedlikehold av maskiner og redskap	20 400	20 400	20 400	20 400	20 400	20 400
Ordinært vedlikehold av driftsbygning	15 400	15 400	15 400	15 400	15 400	15 400
Vedlikehold av jord, grøfter og vannanlegg	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800
Andre faste kostnader	48 900	48 900	48 900	48 900	48 900	48 900
Sum faste kostnader	149 100	149 100	149 100	149 100	149 100	149 100
Resultat før avskrivn.	231 393	231 393	192 690	192 690	192 690	192 690
Avskrivninger						
Avskrivning; maskiner og redskap	29 543	29 543	29 543	29 543	29 543	29 543
--- " --- ; driftsbygninger	19 733	19 733	19 733	19 733	19 733	19 733
--- " --- ; grøfter og vannanlegg	757	757	757	757	757	757
Sum avskrivninger	50 033	50 033	50 033	50 033	50 033	50 033
Sum kostnader	241 004	241 004	247 916	247 916	247 916	247 916
Driftsoverskudd	181 360	181 360	142 656	142 656	142 656	142 656
Tilskudd						
Areal- og kulturlandskapstilsk. Korn	2 440	2 440	2 440	2 440	2 440	2 440
Areal- og kulturlandskapstilsk. Grovfôr	39 866	39 866	39 866	39 866	39 866	39 866
Areal- og kulturlandskapstilsk. Potet	6 600	6 600	6 600	6 600	6 600	6 600
Tilskudd til husdyr	64 530	64 530	64 530	64 530	64 530	64 530
Tilskudd til dyr på utmarksbeite	4 800	4 800	4 800	4 800	4 800	4 800
Driftstilskudd, melk	65 000	65 000	65 000	65 000	65 000	65 000
Distriktstilskudd, melk	21 600	21 600	20 950	20 950	20 950	20 950
Distriktstilskudd, kjøtt	3 029	3 029	3 029	3 029	3 029	3 029
Tilskudd til økologisk drift	38 438	38 438	11 687	11 687	11 687	11 687
Tilskudd til avløser	32 830	32 830	32 830	32 830	32 830	32 830
Bunnfradrag	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)
Sum tilskudd	273 134	273 134	245 732	245 732	245 732	245 732

Resultatregning totalt	Økologisk geitemelkproduksjon, 54 årsgeiter 102 dekar innmarksareal, 150 FEm pr. dekar					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Lønnsomhet						
+ Driftsoverskudd i jordbruket	181 360	181 360	142 656	142 656	142 656	142 656
+ Lønnsinntekter, pensjoner og lignende	220 000	220 000	220 000	220 000	220 000	220 000
+ Familiens arbeid på nyanlegg	0	0	0	0	0	0
+ Renteinntekter	5 760	5 760	5 760	5 773	5 945	6 207
- Renteutgifter og kår	(52 447)	(48 334)	(42 729)	(39 797)	(37 113)	(34 563)
= Nettoinntekt	354 672	358 786	325 688	328 633	331 488	334 300
Investering og finansiering						
+ Nettoinntekt	354 672	358 786	325 688	328 633	331 488	334 300
- Privatforbruk (inkl. avskrivninger)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)
- Skatter	(82 999)	(87 745)	(77 794)	(80 119)	(82 242)	(84 295)
+ Skattefrie inntekter	21 664	21 664	21 664	21 664	21 664	21 664
= Endring i egenkapital (sparing)	868	235	(22 912)	(22 292)	(21 560)	(20 800)
+ Avskrivninger (tilbakeført)	68 503	68 503	68 503	68 503	68 503	68 503
= Selvfinansiering	69 371	68 738	45 591	46 211	46 943	47 703
- Avdrag langsiktig gjeld	(33 228)	(35 102)	(37 126)	(39 312)	(41 673)	(44 223)
= Tilført etter avdrag (I)	36 143	33 636	8 465	6 899	5 271	3 480
+/- Endring i langsiktige krav	0	0	0	0	0	0
+ Investeringer i anleggsmidler	123 000	0	0	0	0	0
- Salg av anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
- Tilskudd til anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
- Ny langsiktig gjeld	(98 000)	0	0	0	0	0
= Nødvendig restfinansiering av inv. (II)	25 000	0	0	0	0	0
Endring i arbeidskapital (I - II)	11 143	33 636	8 465	6 899	5 271	3 480

Driftsoverskudd	Økologisk geitemelkproduksjon, 76 årsgeiter, 102 dekar innmarksareal					
	375 kg melk/årsgeit		375 kg melk/årsgeit			
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Jordbruk						
Produksjonsinntekter						
Melk	145 189	145 189	140 819	140 819	140 819	140 819
Geit; livdyr, slakt	4 066	4 066	4 066	4 066	4 066	4 066
Andre husdyrprodukter	760	760	760	760	760	760
Produksjonstillegg *)	313 351	313 351	288 593	288 593	288 593	288 593
Sum produksjonsinntekter	463 366	463 366	434 237	434 237	434 237	434 237
Variable kostnader						
Såvarer og planter	3 127	3 127	3 127	3 127	3 127	3 127
Gjødsel og kalk	1 754	1 754	1 754	1 754	1 754	1 754
Plantevernmidler	0	0	0	0	0	0
Konserveringsmidler	3 714	3 714	3 714	3 714	3 714	3 714
Innkjøpt fôr	38 881	38 881	48 610	48 610	48 610	48 610
Diverse forbruksartikler	5 314	5 314	5 314	5 314	5 314	5 314
Veterinær, semin og andre tjenester	4 560	4 560	4 560	4 560	4 560	4 560
Sum variable kostnader	57 349	57 349	67 077	67 077	67 077	67 077
Faste kostnader						
Leid arbeid	63 000	63 000	63 000	63 000	63 000	63 000
Drivstoff og olje	10 150	10 150	10 150	10 150	10 150	10 150
Maskinleie	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100
Jordleie	500	500	500	500	500	500
Vedlikehold av maskiner og redskap	22 400	22 400	22 400	22 400	22 400	22 400
Ordinært vedlikehold av driftsbygning	15 400	15 400	15 400	15 400	15 400	15 400
Vedlikehold av jord, grøfter og vannanlegg	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800
Andre faste kostnader	48 900	48 900	48 900	48 900	48 900	48 900
Sum faste kostnader	166 250	166 250	166 250	166 250	166 250	166 250
Resultat før avskrivn.	239 768	239 768	200 910	200 910	200 910	200 910
Avskrivninger						
Avskrivning; maskiner og redskap	29 543	29 543	29 543	29 543	29 543	29 543
--- " --- ; driftsbygninger	19 733	19 733	19 733	19 733	19 733	19 733
--- " --- ; grøfter og vannanlegg	757	757	757	757	757	757
Sum avskrivninger	50 033	50 033	50 033	50 033	50 033	50 033
Sum kostnader	273 632	273 632	283 361	283 361	283 361	283 361
Driftsoverskudd	189 734	189 734	150 877	150 877	150 877	150 877
Tilskudd						
Areal- og kulturlandskapstilsk. Korn	3 400	3 400	3 400	3 400	3 400	3 400
Areal- og kulturlandskapstilsk. Grovfôr	37 485	37 485	37 485	37 485	37 485	37 485
Areal- og kulturlandskapstilsk. Potet	9 240	9 240	9 240	9 240	9 240	9 240
Tilskudd til husdyr	90 820	90 820	90 820	90 820	90 820	90 820
Tilskudd til dyr på utmarksbeite	6 800	6 800	6 800	6 800	6 800	6 800
Driftstilskudd, melk	65 000	65 000	65 000	65 000	65 000	65 000
Distriktstilskudd, melk	21 510	21 510	20 862	20 862	20 862	20 862
Distriktstilskudd, kjøtt	4 264	4 264	4 264	4 264	4 264	4 264
Tilskudd til økologisk drift	38 213	38 213	14 102	14 102	14 102	14 102
Tilskudd til avløser	42 620	42 620	42 620	42 620	42 620	42 620
Bunnfradrag	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)
Sum tilskudd	313 351	313 351	288 593	288 593	288 593	288 593

Resultatregning totalt	Økologisk geitemelkproduksjon, 76 årsgeiter, 102 dekar innmarksareal					
	375 kg melk/årsgeit		375 kg melk/årsgeit			
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Lønnsomhet						
+ Driftsoverskudd i jordbruket	189 734	189 734	150 877	150 877	150 877	150 877
+ Lønnsinntekter, pensjoner og lignende	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
+ Familiens arbeid på nyanlegg	0	0	0	0	0	0
+ Renteinntekter	5 760	5 760	5 760	5 760	5 760	5 760
- Renteutgifter og kår	(52 835)	(49 525)	(44 770)	(42 726)	(40 748)	(38 824)
= Nettoinntekt	342 660	345 969	311 867	313 911	315 888	317 812
Investering og finansiering						
+ Nettoinntekt	342 660	345 969	311 867	313 911	315 888	317 812
- Privatforbruk (inkl. avskrivninger)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)
- Skatter	(78 734)	(83 256)	(72 645)	(74 923)	(76 954)	(78 763)
+ Skattefrie inntekter	21 664	21 664	21 664	21 664	21 664	21 664
= Endring i egenkapital (sparing)	(6 880)	(8 092)	(31 584)	(31 818)	(31 871)	(31 756)
+ Avskrivninger (tilbakeført)	68 503	68 503	68 503	68 503	68 503	68 503
= Selvfinansiering	61 623	60 411	36 919	36 685	36 632	36 747
- Avdrag langsiktig gjeld	(33 228)	(35 102)	(37 126)	(39 312)	(41 673)	(44 223)
= Tilført etter avdrag (I)	28 396	25 309	(207)	(2 627)	(5 041)	(7 476)
+/- Endring i langsiktige krav	0	0	0	0	0	0
+ Investeringer i anleggsmidler	123 000	0	0	0	0	0
- Salg av anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
- Tilskudd til anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
- Ny langsiktig gjeld	(98 000)	0	0	0	0	0
= Nødvendig restfinansiering av inv. (II)	25 000	0	0	0	0	0
Endring i arbeidskapital (I - II)	3 396	25 309	(207)	(2 627)	(5 041)	(7 476)

Driftsoverskudd	Økologisk geitemelkproduksjon, 76 årsgeiter, 130 og 119 dekar innmarksareal					
	130 dekar, 168 FEm/dekar		119 dekar, 187 FEm/dekar			
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Jordbruk						
Produksjonsinntekter						
Melk	205 201	205 201	199 023	199 023	199 023	199 023
Geit; livdyr, slakt	4 066	4 066	4 066	4 066	4 066	4 066
Andre husdyrprodukter	760	760	760	760	760	760
Produksjonstillegg *)	341 185	341 185	305 647	305 647	305 647	305 647
Sum produksjonsinntekter	551 212	551 212	509 497	509 497	509 497	509 497
Variable kostnader						
Såvarer og planter	3 426	3 426	3 305	3 305	3 305	3 305
Gjødsel og kalk	12 776	12 776	1 911	1 911	1 911	1 911
Plantevernmidler	0	0	0	0	0	0
Konserveringsmidler	4 514	4 514	4 557	4 557	4 557	4 557
Innkjøpt fôr	38 881	38 881	48 610	48 610	48 610	48 610
Diverse forbruksartikler	5 314	5 314	5 314	5 314	5 314	5 314
Veterinær, semin og andre tjenester	4 560	4 560	4 560	4 560	4 560	4 560
Sum variable kostnader	69 470	69 470	68 256	68 256	68 256	68 256
Faste kostnader						
Leid arbeid	63 000	63 000	63 000	63 000	63 000	63 000
Drivstoff og olje	11 150	11 150	10 150	10 150	10 150	10 150
Maskinleie	6 500	6 500	4 100	4 100	4 100	4 100
Jordleie	1 920	1 920	1 345	1 345	1 345	1 345
Vedlikehold av maskiner og redskap	22 900	22 900	22 400	22 400	22 400	22 400
Ordinært vedlikehold av driftsbygning	15 400	15 400	15 400	15 400	15 400	15 400
Vedlikehold av jord, grøfter og vannanlegg	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800
Andre faste kostnader	48 900	48 900	48 900	48 900	48 900	48 900
Sum faste kostnader	171 570	171 570	167 095	167 095	167 095	167 095
Resultat før avskrivn.	310 172	310 172	274 146	274 146	274 146	274 146
Avskrivninger						
Avskrivning; maskiner og redskap	29 543	29 543	29 543	29 543	29 543	29 543
--- " --- ; driftsbygninger	19 733	19 733	19 733	19 733	19 733	19 733
--- " --- ; grøfter og vannanlegg	2 987	5 216	5 216	5 216	5 216	5 216
Sum avskrivninger	52 263	54 492	54 492	54 492	54 492	54 492
Sum kostnader	293 303	295 533	289 843	289 843	289 843	289 843
Driftsoverskudd	257 909	255 680	219 654	219 654	219 654	219 654
Tilskudd						
Areal- og kulturlandskapstilsk. Korn	3 400	3 400	3 400	3 400	3 400	3 400
Areal- og kulturlandskapstilsk. Grovfôr	50 054	50 054	44 982	44 982	44 982	44 982
Areal- og kulturlandskapstilsk. Potet	9 240	9 240	9 240	9 240	9 240	9 240
Tilskudd til husdyr	90 820	90 820	90 820	90 820	90 820	90 820
Tilskudd til dyr på utmarksbeite	6 800	6 800	6 800	6 800	6 800	6 800
Driftstilskudd, melk	65 000	65 000	65 000	65 000	65 000	65 000
Distriktstilskudd, melk	30 400	30 400	29 485	29 485	29 485	29 485
Distriktstilskudd, kjøtt	4 264	4 264	4 264	4 264	4 264	4 264
Tilskudd til økologisk drift	44 588	44 588	15 037	15 037	15 037	15 037
Tilskudd til avløser	42 620	42 620	42 620	42 620	42 620	42 620
Bunnfradrag	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)
Sum tilskudd	341 185	341 185	305 647	305 647	305 647	305 647

Resultatregning totalt	Økologisk geitemelkproduksjon, 76 årsgeiter, 130 og 119 dekar innmarksareal					
	130 dekar, 168 FEm/dekar		119 dekar, 187 FEm/dekar			
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Lønnsomhet						
+ Driftsoverskudd i jordbruket	257 909	255 680	219 654	219 654	219 654	219 654
+ Lønnsinntekter, pensjoner og lignende	190 000	190 000	190 000	190 000	190 000	190 000
+ Familiens arbeid på nyanlegg	0	0	0	0	0	0
+ Renteinntekter	5 760	5 760	6 641	8 788	11 308	13 813
- Renteutgifter og kår	(53 435)	(50 262)	(43 346)	(39 474)	(37 113)	(34 563)
= Nettoinntekt	400 234	401 177	372 949	378 967	383 848	388 903
Investering og finansiering						
+ Nettoinntekt	400 234	401 177	372 949	378 967	383 848	388 903
- Privatforbruk (inkl. avskrivninger)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)
- Skatter	(84 558)	(89 053)	(96 279)	(99 648)	(102 492)	(105 168)
+ Skattefrie inntekter	21 664	21 664	21 664	21 664	21 664	21 664
= Endring i egenkapital (sparing)	44 870	41 319	5 864	8 514	10 551	12 930
+ Avskrivninger (tilbakeført)	70 732	72 962	72 962	72 962	72 962	72 962
= Selvfinansiering	115 602	114 280	78 826	81 475	83 512	85 891
- Avdrag langsiktig gjeld	(33 228)	(35 102)	(37 126)	(39 312)	(41 673)	(44 223)
= Tilført etter avdrag (I)	82 375	79 179	41 700	42 163	41 839	41 669
+/- Endring i langsiktige krav	0	0	0	0	0	0
+ Investeringer i anleggsmidler	212 176	89 176	0	0	0	0
- Salg av anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
- Tilskudd til anleggsmidler	(44 588)	(44 588)	0	0	0	0
- Ny langsiktig gjeld	(98 000)	0	0	0	0	0
= Nødvendig restfinansiering av inv. (II)	69 588	44 588	0	0	0	0
Endring i arbeidskapital (I - II)	12 787	34 591	41 700	42 163	41 839	41 669

Driftsoverskudd	Økologisk geitemelkproduksjon, 102 dekar innmarksareal, 187 FEm pr. dekar					
	59 årsgeiter		65 årsgeiter			
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Jordbruk						
Produksjonsinntekter						
Melk	159 301	159 301	170 217	170 217	170 217	170 217
Geit; livdyr, slakt	3 157	3 157	3 478	3 478	3 478	3 478
Andre husdyrprodukter	590	590	650	650	650	650
Produksjonstillegg *)	284 580	284 580	271 266	271 266	271 266	271 266
Sum produksjonsinntekter	447 627	447 627	445 611	445 611	445 611	445 611
Variable kostnader						
Såvarer og planter	2 660	2 660	2 826	2 826	2 826	2 826
Gjødsel og kalk	9 918	9 918	1 634	1 634	1 634	1 634
Plantevernmidler	0	0	0	0	0	0
Konserveringsmidler	3 504	3 504	3 898	3 898	3 898	3 898
Innkjøpt fôr	30 184	30 184	41 574	41 574	41 574	41 574
Diverse forbruksartikler	4 125	4 125	4 545	4 545	4 545	4 545
Veterinær, semin og andre tjenester	3 540	3 540	3 900	3 900	3 900	3 900
Sum variable kostnader	53 931	53 931	58 377	58 377	58 377	58 377
Faste kostnader						
Leid arbeid	58 000	58 000	58 000	58 000	58 000	58 000
Drivstoff og olje	10 850	10 850	10 150	10 150	10 150	10 150
Maskinleie	6 000	6 000	4 100	4 100	4 100	4 100
Jordleie	500	500	500	500	500	500
Vedlikehold av maskiner og redskap	22 800	22 800	22 400	22 400	22 400	22 400
Ordinært vedlikehold av driftsbygning	15 400	15 400	15 400	15 400	15 400	15 400
Vedlikehold av jord, grøfter og vannanlegg	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800
Andre faste kostnader	48 900	48 900	48 900	48 900	48 900	48 900
Sum faste kostnader	164 250	164 250	161 250	161 250	161 250	161 250
Resultat før avskrivn.	229 446	229 446	225 984	225 984	225 984	225 984
Avskrivninger						
Avskrivning; maskiner og redskap	29 543	29 543	29 543	29 543	29 543	29 543
--- " --- ; driftsbygninger	19 733	19 733	19 733	19 733	19 733	19 733
--- " --- ; grøfter og vannanlegg	2 664	4 571	4 571	4 571	4 571	4 571
Sum avskrivninger	51 940	53 847	53 847	53 847	53 847	53 847
Sum kostnader	270 121	272 028	273 474	273 474	273 474	273 474
Driftsoverskudd	177 506	175 599	172 137	172 137	172 137	172 137
Tilskudd						
Areal- og kulturlandskapstilsk. Korn	2 920	2 920	2 920	2 920	2 920	2 920
Areal- og kulturlandskapstilsk. Grovfôr	38 852	38 852	38 455	38 455	38 455	38 455
Areal- og kulturlandskapstilsk. Potet	7 920	7 920	7 920	7 920	7 920	7 920
Tilskudd til husdyr	70 505	70 505	77 675	77 675	77 675	77 675
Tilskudd til dyr på utmarksbeite	5 280	5 280	5 840	5 840	5 840	5 840
Driftstilskudd, melk	65 000	65 000	65 000	65 000	65 000	65 000
Distriktstilskudd, melk	23 600	23 600	25 217	25 217	25 217	25 217
Distriktstilskudd, kjøtt	3 310	3 310	3 647	3 647	3 647	3 647
Tilskudd til økologisk drift	38 138	38 138	12 867	12 867	12 867	12 867
Tilskudd til avløser	35 055	35 055	37 725	37 725	37 725	37 725
Bunnfradrag	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)	(6 000)
Sum tilskudd	284 580	284 580	271 266	271 266	271 266	271 266

Resultatregning totalt	Økologisk geitemelkproduksjon, 102 dekar innmarksareal, 187 FEm pr. dekar					
	59 årsgeiter		65 årsgeiter			
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Lønnsomhet						
+ Driftsoverskudd i jordbruket	177 506	175 599	172 137	172 137	172 137	172 137
+ Lønnsinntekter, pensjoner og lignende	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
+ Familiens arbeid på nyanlegg	0	0	0	0	0	0
+ Renteinntekter	5 760	5 760	5 760	5 760	5 760	5 760
- Renteutgifter og kår	(55 454)	(56 606)	(52 241)	(48 135)	(44 892)	(41 607)
= Nettoinntekt	327 812	324 753	325 656	329 762	333 005	336 290
Investering og finansiering						
+ Nettoinntekt	327 812	324 753	325 656	329 762	333 005	336 290
- Privatforbruk (inkl. avskrivninger)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)	(292 470)
- Skatter	(61 735)	(64 549)	(79 531)	(82 389)	(84 764)	(86 957)
+ Skattefrie inntekter	21 664	21 664	21 664	21 664	21 664	21 664
= Endring i egenkapital (sparing)	(4 729)	(10 601)	(24 680)	(23 433)	(22 564)	(21 473)
+ Avskrivninger (tilbakeført)	70 410	72 317	72 317	72 317	72 317	72 317
= Selvfinansiering	65 681	61 715	47 636	48 884	49 752	50 844
- Avdrag langsiktig gjeld	(33 228)	(35 102)	(37 126)	(39 312)	(41 673)	(44 223)
= Tilført etter avdrag (I)	32 453	26 613	10 510	9 572	8 079	6 621
+/- Endring i langsiktige krav	0	0	0	0	0	0
+ Investeringer i anleggsmidler	199 276	76 276	0	0	0	0
- Salg av anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
- Tilskudd til anleggsmidler	(38 138)	(38 138)	0	0	0	0
- Ny langsiktig gjeld	(98 000)	0	0	0	0	0
= Nødvendig restfinansiering av inv. (II)	63 138	38 138	0	0	0	0
Endring i arbeidskapital (I - II)	(30 685)	(11 525)	10 510	9 572	8 079	6 621